

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne izveniš nedelje in praznike. — Inzerati do 80 petič vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 250, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati petič vrsta Din 4. — Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave, Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE, Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomškov trg 5. — Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Anglija ima 3 milijone vojakov

Na snočnji seji tajnega sveta je kralj Jurij VI. podpisal ukaz, s katerim morajo pod orožje vsi mladeniči od 19. do 27. leta

London, 2. januarja s. (Reuter) Snočnji je bila pod predsedstvom kralja Jurija VI. seja tajnega sveta. Na seji je podpisal kralj proklamacijo, s katero se pozivajo pod orožje vsi mladeniči od 19. do 27. leta starosti.

Skupno je s proklamacijo prizadetih okoli 2 milijona mož. Ker je bilo s prejšnjimi proklamacijami poklicano pod orožje pol do tričetr milijona mož in znaša število redne vojske ter prostovoljcev nadaljnega pol milijona, razpolaga sedaj Anglija s približno 3 milijoni vojakov.

Z večeršnjo proklamacijo vpoklicani novi rezervisti ne bodo nastopili vojske službe takoj, temveč v več etapah do konca leta. Roki za registracijo vsakega posameznika bodo posebej objavljeni. Prvi bo nastopil vojsko službo letnik 23. predvidoma okoli 1. marca. Zadnji pride na vrsto letnik 27. Brezposelnim, ki se žele preje prijaviti za vojaško službo, bo to dovoljeno.

London, 2. jan. AA. (Reuter) Snočnji

kronski svet se je začel ob 22 in je trajal okoli pol ure. Kralj Jurij se je vrnil večer iz Sandringhama, kjer je prebil božične praznike, v London.

London, 2. jan. AA. (Reuter) Današnji angleški listi se strinjajo z mnenjem Timesa, da je vpoklic skoraj 2 milijonov mož dokaz nezlomljive odločnosti Anglije, da ne opusti ničesar, kar bi pripomoglo k zmagi. To je tudi dokaz, da Anglija razpolaga z dovoljno količino človeškega materiala.

»Daily Telegraph« pravi, da ni važno samo dejstvo, da sta bila poklicana pod orožje 2 milijona mož, temveč tudi to, da je Anglija ponovno dokazala svojo resno voljo vztrajati do konca. Po štirih mesecih vojskovanja pripravlja Anglija vse potrebno, da se vojska konča z zmago. »Daily Telegraph« naglašja dalje, da so sedaj pod orožjem trije milijoni angleških državljanov in da se mobilizacija vrši točno po predvidenem načrtu, tako, da se zave-

rujejo interesi industrije, ki so istočasno življenjski interes vse države.

»Daily Mail« piše, da se sovražniki niso izognili nobenemu zaničevanju, ko so se rogali Angliji, češ, da se želi boriti do zadnjega francoskega vojaka. Novi vpoklici najboljše demantirajo podobne trditve. »Daily Express« naglašja, da je sedaj angleška kopna vojska na isti višini kot mornarica in letalstvo.

Kanadske čete v Angliji

London, 2. januarja. AA. (Havas) Drugi oddelki kanadskih čet je prišel na zahodno obalo Velike Britanije. Prevoz so čez Ocean spremljale britanske in francoske vojne ladje. V imenu vlade je kanadske čete pozdravil minister Eden in jim s kratkim govorom izrazil dobrodošlico. Izrazil je spoštovanje do duha svobode, ki preveča čete vseh dominionov. Minister Eden se je prav tako zahvalil francoskim vojnim ladjam, za njihovo sodelovanje.

Umik sovjetskih čet na finskem bojišču

Mannerheimova obrambna črta ni še nikjer prebita — Finci so preprečili sovjetski prodor proti Botniškemu zalivu — Finci še niso v Pečengi — Sovjetski bombniki zažigajo mesta

Helsinki, 2. jan. s. (Exchange Telegraph) Na Karelijski zemeljski fronti so se sovjetski napadi zadnje dni sicer pomnožili in ojačili, ni pa še jasno, če imajo ti napadi za namen ofenzive. Sovjetske čete so sedaj prišle z napadi tudi preko zamrznjene površine Ladogaškega jezera. Vsekar so Finci povsod uspešno obranili svoje položaje in se sovjetom nikjer ne poročilo prebiti Mannerheimove obrambne linije.

Skoro z vseh drugih odsekov poročajo o umiku in porazih sovjetkih čet. Največji poraz so doživeli severno od Suomosalme. Tu so Finci pripravili zasado in obkolili v bojih zadnjih dni celo divizijo 18.000 mož. Po skrbnih pripravah so prišli nato Finci v napad na obkoljeno sovjetsko vojsko ter jo popolnoma uničili. Finci sedaj nadaljujejo z zasledovanjem sovjetskih čet proti meji. S tem je zaenkrat zopet odstranjena nevarnost, da bi mogle sovjetske čete prodreti proti Botniškemu zalivu.

Na daljnem severu so boji v začetku. V Helsinkih uradno demantirajo vest, da bi bile finske čete zopet zavzele Pečengo.

Zelo živahno je bilo včeraj, kakor tudi vse zadnje dni sovjetsko letalstvo. Ponovno je bilo včeraj napadeno mesto Abo (Turku). Sovjetska letala so vrгла več zažigalnih bomb in mesto je sedaj v polnem ognju. Med civilnim prebivalstvom je bilo mnogo žrtev. Mesto Abo je za Fince velikega strateškega pomena, ker prihajajo semkaj preko Aalandskega otočja transporti z vojnimi materiali iz inozemstva za Fince.

Helsinki, 2. jan. s. (Havas) Poročevalec agencije Havas je posetil bojišče pri Tolvaerviju, kjer so se morale sovjetske čete zopet umakniti proti meji. Mesto Tolvaervij je ostalo v bojih skoro popolnoma nepoškodovano, pač pa je v Aalandskem zalivu zgorela večina hiš. Na obeh straneh ceste proti meji je opaziti izredno številna trupla sovjetskih vojakov, iz česar je mogoče sklepati, da so bili tu v akciji zelo številni oddelki sovjetskih čet. Poročevalec je našel na cesti okrog 30 uničenih sovjetskih tankov. Deloma so jih uničili topovi proti tankom, deloma jim je zmanjkalo goriva. Posadke tankov so bile povsod mrtve. Tanki so bili večina porušeni proti sovjetski meji ter so bili toraj uničeni že na begu. Brzojavni drogovi ob cesti so skoro povsod odsekani, ker so jih sovjetski vojaki porabili za gorivo.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 2. jan. i. Snočnje poročilo finske vrhovne komande se glasi: Sovražnik je včeraj močno napadel na Karelijski fronti pri Hatlahaanjerviju in Muolajaerviju. Po močnem topovskem obstreljevanju so prešle sovjetske čete na napad a so bile vedno odbite. Prav tako je bil odbit sovjetski napad vzhodno od Ladogaškega jezera. Severno od Suomosalme so finske čete pogovno v beg sovjetske čete in zaplile pri tem precejšen plen. Na ozemlju okrog Salla so Finci uničili sovjetsko kotelno in zaplenili 12 tovornih avtomobilov. Na odseku pri Pečengi so našli čete že prekorajzle mejo. Včeraj je sovjetsko letalstvo bombardiralo mnogo mest zlasti v južni Finci. Bombardiranje je zahtevalo okrog 40 žrtev. Samo v Ivasklu je bilo ubitih 17 oseb. Mesto Abo je v plamenih. V letalskih bojih so sovjeti izgubili 6 letal.

Sovjetsko poročilo

Moskva, 2. jan. i. Poveljstvo leningradskega vojnega okrožja poroča: 1. januarja ni bilo na frontah nič pomembnega. Sovjetski letalci so z uspehom bombardirali več krajev v borbah v zraku smo sestre. Ali dve finski letali.

Edina učinkovita pomoč

Helsinki, 2. jan. s. (Reuter) Finski predsednik Kallio je imel včeraj novoletni govor po radiu. Izrazil je svojo zahvalo vsem, ki pošiljajo Finci pomoč v nujenem boju proti sovjetski invaziji. Dejal je, da bodo v kratkem stopili v boj na strani Fincev številni tuji prostovoljci. V teku prihodnjih dni jih bodo imele priliko sovjetske čete poznati v boju in preprečile se bojo lah, da se bodo borili ti prostovoljci z isto ljubeznijo za svobodo, kakor se bore Finci sami. Predsednik Kallio je tudi poudaril,

da je pomoč na fronti edina učinkovita pomoč, ki jo je Finci mogoče nuditi.

Stockholm, 2. januarja. AA. (Reuter) Poročila, ki prihajajo s severnega finskega bojišča govore o odličnem zadržanju Fincev posebno ob nedavnih uspehih, ki so jih dosegli v borbi s sovjetskimi četami. Finci smatrajo, da bodo v mnogoboljšem položaju nego sedaj, ako se jim posreči obraniti svoje postojanke do meseca februarja, ko zapade mnogo snega. Neki 40 letni finski vojak je sporočil posebnemu dopisniku stockholmskega lista »Tidningen«, da je na bojišču pri Pečengi z lahko strojno ubil okoli 200 sovjetskih vojakov.

„Tacoma“ internirana

Včeraj opoldne je nemški ladji v Montevideu potekel rok za odhod — Ker ni odplula, so urugvajske oblasti odredile njeno internacijo

Montevideo, 2. jan. s. (Reuter) Nemškemu petrolejskemu parniku »Tacoma« je potekel rok za odhod včeraj ob 12.30 srednjeevropskega časa. Ladja je nekaj preje zapustila luko v Montevideu; trije urugvajski vladniki so ji pomagali pri odhodu. Nato pa se je »Tacoma« zadržala v zunanji luki pred Montevideom v bližini mesta, kjer se je potopila oklopna »Almiral Graf Spee«. Točno po poteku roka so urugvajske oblasti poslale na krov »Tacome« svoje predstavništvo, ki so odredili internacijo.

Urugvajski zunanji minister Guant je izjavil, da je urugvajska vlada smatrala »Tacoma« kot vojno ladjo in da bo v tem smislu z njo postopala.

Kakor poročajo iz Berlina namerava nemška vlada proti internaciji »Tacome« vložiti protest. Gotovo pa je, da urugvajska vlada svoje odločitve ne bo spreminjala, zlasti ker je postopala v tej zadevi v sporazumu z ostalimi ameriški državami.

Nemški napad

na šetlandsko otočje

Skupni komunike angleškega letalskega in mornariškega ministrstva — Letalska bitka ob škotski obali

London, 2. jan. s. Kakor je javil sinoči skupni komunike letalskega in mornariškega ministrstva, sta izvršili včeraj dve nemški letali bombni napad na šetlandsko otočje. Vrženi sta bili dve bombi, ki pa nista povzročili škode, razen da sta ubili tri ovce. Nobena angleška vojna lad a ni bila zadeta in nobenih človeških žrtev ni bilo. Eno izmed obeh letal se je spustilo z velike višine na angleško vojno ladjo ter vržilo bombi, vendar napad ni uspel. Vojne ladje so odgovarjale z močnim protiletalskim topniškim ognjem, v akciji pa so stopila tudi angleška lovška letala. Komunike je že sinoči ugotavljal, da je bilo eno

nemško letalo menda tako težko poškodovano, da se najbrže ni utegnilo vrniti domov. Nemški uradni komunike sedaj izgubo letala potrjuje.

V bližini vzhodne škotske obale je prišlo včeraj tudi do polurne letalske bitke med tremi angleškimi letali obalne zaščite in dvema nemškima bombnikoma tipa Heinkel. Bitka se je vršila v višini 300 m. Eno nemško letalo je bilo ponovno zadeto ter se je v plamenih zrušilo v morje. Eden izmed letalcev se je skušal rešiti s padalom, vendar mu rešitev ni uspela. Tudi drugo nemško letalo je bilo menda težje poškodovano, je pa še zbežalo v oblake.

republiko pod vodstvom nacionalnega odpora Čehoslovake v Parizu. Vladi Anglije in Francije sta čehoslovaki odbor priznali kot najvišja predstavnik Čehov. Ta odbor bo z vsemi silami deloval za vzpostavitev čehoslovake armade na francoskem ozemlju.

Holandska naročila v Italiji vojne ladje

Rim, 2. januarja AA. (Reuter) Holandska vlada je naročila v Italiji 6 novih rušilov. Gradnja se bo takoj začela.

Resnica hčerka božja

V štev. 293. z dne 28. decembra 1939 je naš dnevnik na drugi strani spodaj (v Ljubljanski izdaji objavil pod naslovom »Protikomunistična akcija Italije in Vatikana« tole depešo:

Vatikan, 28. dec. i. Dopisnik agencije »United Press« doznava z merodajne strani, da sta se italijanska vlada in sv. stolica zedinili, da izvedeta vzporedno akcijo za mir in proti komunizmu.

V vatikanskih krogih naglašajo, da ima ta sporazum več sličnosti z nekakim gentileman agreementom, nego s kakim definitivnim paktom. Zmisel tega sporazuma je v prvi vrsti ta, da se napravi podlaga za izmenno misli glede možnosti za zaključitev miru. Tako bo italijanski tisk z vsimi sredstvi na razpolago sv. stolici za čim

večje širjenje papeževе mirovne ponudbe. Na drugi strani pa bo cerkev po vsem svetu z lece širila mirovne predloge, ki jih bo lansirala italijanska vlada.

Glede borbe, ki je napovedana proti komunizmu, se iz povsem zanesljivih virov doznava, da sta sv. stolica in italijanska vlada v tem pogledu popolnoma soglasni in bo vsaka stran vodila borbo z vsemi sredstvi, ki jih ima na razpolago. Doznavajo, da je sv. stolica italijanski vladi tudi obljubila, da bo z njo v borbi proti komunizmu na Balkanu.

Naslednji dan nas je »Slovenec« zaradi te informacije iz njemu znanih virov napadel ter nam očital »zvito in podlo komunistično propagando«. Istega dne (29. decembra 1939) smo gospodem iz Kopitarjeve ulice kratko odgovorili, da je ta napad na našo informacijsko službo zares zvito in podla laž ter smo v njih pomirjenju prav tako kratko dodali, da morejo čitati to depešo tudi v drugih listih in celo v onih jugoslovenskih dnevnikih, ki od vsega začetka podpirajo politiko sedanje vlade.

»Slovenec« je na naš odgovor molčal. Menili smo, da ga je sram, ker nas je oklevetal in da obžaluje svojo zmoto, zlasti še, ker smo 29. decembra priobčili pod naslovom »Paralelnost italijanske in vatikanske politike« depešo agencije Avale, ki je poročala, »da bo papež v kratkem sprejel Mussolinija, da precizirata smisel rimskih manifestacij. Ne samo za okrepitev že obstoječih zvez med sv. stolico in svojiskim domom, ampak tudi za potrdilo enakosti stališč do mednarodnih vprašanj med Vatikanom in italijansko vlado. Stališče, ki ga je Italija zavzela v sedanjih vojnih, dobi po besedah poglavarja katoliške cerkve nekakšno posvetitev.«

Toda »Slovenec« ni bilo sram, pa tudi svoje zmote ni obžaloval. V svoji novoletni številki (t. j. z dne 31. dec. 1939) je ponovil v članku »Zvita komunistična propaganda« lažne trditve ter jih celo stop jeval. Med drugim trdi, da se »Slovenski Narod« za »svojo obrambo« poslužuje neresnice, da takega poročila z besedilom in smislom, kakor ga je imel članek v »Slov. Narod« ni v resnici prinesla nobena agencija in da ga je prinesel izključno le Slov. Narod. »Slovenec« pravi nato dobesedno: »Zato smo trdili in še trdimo, da je »Slov. Narod« na zvit in grd način pokusil obrambo komunizma, ko je s svojim poročanjem hotel kompromitirati protikomunistično akcijo Italije na Balkanu, torej predvsem tudi v Jugoslaviji.«

Ne za »svojo obrambo«, temveč zaradi neresnice s katero otepa »Slovenec«, računajoč na nepoučenost občinstva, objavljamo danes faksimile iste depeše, kakor jo je objavil zagrebški »Jutarnji list« z dne 28. dec. 1939:

Protikomunistična saradnja Vatikana i Italije

Sv. Stolica stoji uz Italiju na Balkanu u borbi protiv komunizma

STVARANJE PODLOGE ZA IZMJENU MISLI U POGLEDU MOGUĆNOSTI ZA ZAKLJUČENJE MIRA.

»g. Vatikanski grad, 27. XII. Kako s mjerodavne strane saznanje dopisnik »United Press«, talijanska vlada i Sv. Stolica su na povedu jednu paralelnu akciju za mir, a protiv komunizma. Prema informacijama iz redovito vrlo dobro informiranih krugova u Rimu, a isto tako i prema pouzdanim vijestima iz krugova, koji stoje blizu Vatikana, ovaj sporazum je postignut u toku razgovora izmedju vatikanskog državnog tajnika Magliconea i novog talijanskog poklisara kod Sv. stolice Alfiera i drugih diplomata. U vatikanskim krugovima se ističe, da ovaj sporazum ima više sličnosti s jednim gentileman agreementom, nego sa nekim definitivnim paktom. Smisao ovog sporazuma sastoji se u prvom redu u tome, da se stvorí podloga za izmjenu misli u pogledu mogućnosti za zaključenje mira. Talijanska štampa na pr. stavišće sva sredstva, koja joj stoje na raspolaganju, na upotrebu Sv. Stolici za što veće širenje papine mirovne ponude, 5. druge strane čerka u čitavom svijetu sa prodikaonica širiti mirovni predlog, koji bude lansirala talijanska vlada. Što se tiče borbe koja je najavljena komunizmu, to se iz apsolutno sigurnog izvora saznanje, da su Sv. Stolica i talijanska vlada u tome posve jednodušni, pri čemu će svaka strana voditi borbu sa sredstvima, koja joj stoje na raspolaganju. Saznanje se da je Sv. Stolica obećala talijanskoj vladi, da će stajati uz nju na Balkanu u borbi protiv komunizma.

Čitatelji naj blagovoljno sedaj primerljati obe depeše. Opazili bodo, da sta besedilo in smisel enaka in da je poročilo izdala agencija United Press. V našem besedilu manjka le odstavček, da je bil sporazum dosežen v teku razgovorov med vatikanskim državnim tajnikom in italijanskim poslanikom v Vatikanu. Da so te važne besede v našem poročilu izostale, nam je zelo žal, toda izostale so nedvomno pri sprejemanju poročila.

Iz vsega tega je nelzpodbitno dokazano, da je laž kar trdi »Slovenec«. 1. Da takega poročila ni prinesla nobena agencija, 2. da ga je prinesel izključno le »Slov. Narod«. 3. da smo to zlagano, pa zelo sporno komunistično propagandno geslo dobili na lepo prikrit način formulirano v »Slov. Narod«. 4. da je »Slov. Narod« na zvit in grd način pokusil obrambo komunizma, 5. da »Jutro« niti s povečevalnim (recte: povečalnim) steklom ne bo našlo besedila »kakor ga ima »Narod« in 6. da so izmišljene in v prilog komunistične propagande napisane trditve »Slov. Naroda«.

Upamo, da te ugotovitve zadostujejo in da se bodo gospodje v Kopitarjevi ulici stedičje vendar sprijaznili z resnico po starem krščanskem načelu: Veritas super omnia.

Izgube na morju vedno manjše

London, 2. januarja. s. (Reuter). V tednu, ki se je končal s 30. decembrom, je Anglija v pomorski vojni izgubila samo tri ladje s skupno 3000 tonami, nevtralne države pa dve ladji s 1600 tonami. Te izgube znašajo samo eno petino izgub prejšnjega tedna.

Tudi podatki pomorskega prometa kažejo, da prizadeva vojna na morju Angliji vedno manjš izgub. V desetih dneh od 11. do 20. decembra je prišlo v angleške luke, oziroma odšlo iz njih 1454 trgovinskih ladij s skupno tonazno 3.648.000 ton. To je 30% več nego v prejšnjih desetih dneh.

Samo ena pot za Dansko

Kodanj, 2. januarja. (DNB) Minister Stauning je imel včeraj po radiu govor o stališču Danske v sedanjem spopadu. Za Dansko je dejal Stauning, obstoja samo ena pot, to je nevtralnost. Ako bi danski narod zapustil nevtralnost, bi bil izgubljen. aN koncu svojega govora je Stauning izjavil, da je danes položaj malih evropskih držav zelo nestabilen.

Proslava v Bolgariji

Sofija, 2. jan. e. Bolgarja je včeraj proslavila na svečan način 75letnico, odkar je bila uvedena stalna vojska. Ob tej priliki je bila smotrna čet, ki so ji prisostvovali tudi kralj Boris in predstavniki vlade.

Železniška zveza med Francijo in Španijo

Pariz, 2. jan. i. Včeraj je bila med Francijo in Španijo vzpostavljena redna železniška zveza, ki je bila prekinjena 16. julija 1936. ob izbruhu državljanske vojne v Španiji.

Tuja letala nad Holandsko

Haag, 2. jan. i. Holandski listi poročajo, da so včeraj tuja letala zopet letela čez Holandsko, zlasti nad severnimi pokrajinami in nad Fizijskim ozemljem. Holandska letala so se takoj dvignila in neprijeteljska letala obstreljevala. Neznana letala so pobegnila v severni smeri.

Ali sem prispeval za sokolski dom v Trnovem?

Pred novo nemško mirovno ofenzivo?

Italijanski tisk o negotovosti trenutnega položaja in o londonski informaciji glede na nemške mirovne predloge — Ameriško zanimanje za italijansko politiko

Rim, 2. jan. i. Ves italijanski tisk je ob zaključku starega leta objavil pregled dogodkov v usodnem letu 1939, ki se je pričelo v znamenju Monakovega. Glede novega leta navajajo italijanski listi, da se pričena v znamenju največje negotovosti, kajti vojna kljub temu, da traja že štiri mesece, ni ne v strateškem, ne v političnem pogledu razjasnila položaja, katerega nadaljnji razvoj ni mogoče presoditi, dasi se niso izgubljene vse nade za kakšno novo mirovno iniciativo.

V zvezi s tem poudarjajo italijanski listi, da vse voljujoče se države zasledujejo miroljubne težnje Rima. Rim ne bo podvzel nobene iniciative dokler odgovorni činitelji, od katerih je odvisna usoda Evrope, ne bodo pokazali vsaj malo razumevanja za eventualne napore, ki bi bili napravljeni v korist miru.

Kot znak, da vojna propaganda na zapadu skuša onemogočiti vsako novo mirovno iniciativo, beleži italijanski tisk vest nekoga londonskega lista, po kateri namerna nemška vlada v najkrajšem času pričeti z novo mirovno ofenzivo. Ta ofenziva bo hkrati v zvezi z opominom in grožnjo,

da bo Nemčija v primeru, če bodo zavezniški odklonili njene mirovne predloge, sklenila vojaško zvezo s Sovjetsko Rusijo, nakar naj bi se pričel napad na angleške pozicije v Aziji.

Rim, 2. januarja AA. (Stefani) »Giornale d'Italia« objavlja članek, v katerem govori o odnosih Italije in njenih zaveznikov med svetovno vojno. Listi poudarjajo velike koristi, ki so jih imeli zavezniki od tega, da so stopili v vojno. Članek poudarja, da je imela Italija v svetovni vojni 700.000 mrtvih, nevšečv gmočno škodo, ki jo je imela. Na koncu pravi: Na žalost italijanske žrtve niso naletele na razumevanje ob vsem tistem, kar je Italija storila v svetovni vojni. In tako je moral nastopiti drug za drugim razlog za nesporazume med italijanskimi in francoskimi narodom.

New York, 2. januarja AA. (Stefani) Na Silvestrovo je 300 amer. radijskih postaj posvetilo svoj program Italiji. Napovedovalci so posebno prikazovali najvažnejše dogodke, ki so se v Italiji dogodili preteklo leto. Poudarjali so tudi napore italijanske diplomacije, da se Italija v vojno ne zaplete. Na koncu so rekli: Vse to ne po-

meni, da bo držala Italija meč v nožnici vse do konca vojne. Razvoja dogodkov ni mogoče predvideti s tako gotovostjo, in zato se Italija skrbno pripravlja na vojnem poprišču.

Poziv ameriškim državljanom v sovjetski Rusiji

Moskva, 2. jan. s. (Associated Press) Ameriški poslanik Steinhardt je pozval vse ameriške državljane v Sovjetski Rusiji, da se zberejo v Moskvi. Skupno je v Sovjetski Rusiji še okoli 200 Američanov.

Stavke v sovjetskih tovarnah

London, 2. jan. i. (Havas) Stalin je dal Kaganoviču, komisarju za težko industrijo rok do 10. januarja, da vzpostavi normalne razmere v sovjetskih tovarnah, kjer so stavke na dnevnem redu. Londonski »Daily Sketch« pripominja, da bo Kaganovič moral zapustiti položaj komisarja za težko industrijo, če se mu ne bo posrečilo napraviti red.

Nova katastrofa v Turčiji

Potres v Anatoliji je zahteval doslej 45.000 človeških življenj — V zapadni Turčiji so nastale velike poplave — Nove žrtve

Ankara, 2. jan. (Reuter) Po uradnih podatkih znaša število doslej ugotovljenih smrtnih žrtev potresne katastrofe v Anatoliji 45.000.

Predsednik republike İneni se od včeraj dalje mudi v Erzingjanu, kjer nadzoruje reševalna dela. Prebivalstvo iz Erzingjana in drugih po potresu prizadetih krajev odvažajo s posebnimi vlaki v južne pokrajine države. Reševalna dela sedaj redno funkcionirajo.

Ozemlje, ki je bilo po potresu neposredno prizadeto, obsega 4000 kvadr. km. Potresni sunki se še vedno ponavljajo, vendar so manj pogosti in manj močni. Včeraj so občutili v Erzingjanu 7 manjših potresnih sunkov.

Medtem je v zapadni Turčiji nova katastrofa zahtevala velike žrtve. Med Smirno in Bruso so prestopile mnoge reke ter povzročile velike poplave. Samo v eni večji naselbini, ki je popolnoma pod vodo, je utonilo 600 ljudi. 20 vasi so morali popolnoma izprazniti, več drugih pa je odrezanih od ostalega sveta. Štiri reke, ki so do-

slej tekle v Marmarsko morje, so izpremenile svoj tok in tečejo v neko jezero pri Brusi. Včeraj so prvič tudi pri mestu Pergamon občutili potresne sunke. Po zadnjih poročilih vode v poplavljenem ozemlju že otekajo.

Nadaljnje žrtve so povzročili hudi viharji na Črnem morju. Doslej je znano, da se je potopil en turški parnik z vso posadko; mislijo pa, da je izgubljenih še več drugih.

Med Amasijo in Tokatom so se pojavili veliki tople vode, na več mestih pa hajajo iz zemlje tudi žveplene pare in dim.

Kairo, 2. jan. i. Egiptska vlada je turškemu poslaniku izročila ček za 10.000 funtov sterlingov kot prispevek Egipta za prvo pomoč po potresu prizadetemu prebivalstvu v Anatoliji.

Jeruzalem, 2. jan. i. V Palestini je bilo ustanovljenih več pomožnih odborov za pomoč Turčiji. Vsi brez razlike, Arabci in Židje, zbirajo prispevek za turško prebivalstvo. V Tel Avivu so se vsi zdravniki javili za pomoč.

Potreba po urejeni kroniki

Pozabljene obletnice in prezrti jubileji v preteklem letu

Maribor, 1. januarja.

Samo ta, ki dan za dnem stiče po arhivih za zgodovinski podatki, vsaj približno ve, koliko tudi za širšo javnost važnega gradiva je neznano, neuporabno nagromadenega ne le v starih zgodovinskih virih, marveč tudi po novejšem in najnovejšem strokovnem ali leposlovnem tisku, ki je poznan samo maloštevilnim izvoljencem. Tudi v Jugoslaviji imamo že lepo število ustanov, ki se pečajo tudi z raznoliko statistiko. Nimamo pa še tudi urejene splošne kronike. Zato je vse, kar beremo po našem časopisju o raznih obletnicah in jubilejih, ali sad slučajnosti ali pa uspeh določenega iskanja za določene primere. In zato je tudi razumljivo, da se pri tem preze marsikatera tudi za splošno važna obletnica ali celo za marsikoga osebno važen jubilej.

Kar se tiče Maribora, smo letos to vrzel, kolikor je bilo mogoče, izpopolnili. Kljub temu pa je ostalo še marsikaj, kar se je prezrtlo ali pozabilo. Na primer so pred desetimi leti celo kaznjenci v moški kaznilnici s posebnim koncertom proslavili 120letnico Napoleonove Ilirije, katere 130letnica je to leto šla — mimo Maribora. Ali pa: pred desetimi leti (v noči od 2. na

3. novembra) železniška katastrofa v Rajhenburgu. Ko je ekspresni vlak zavozil v tovorni vlak in je med žrtvami bil tudi znani mariborski sportnik strojevodja Rudolf Arzenšek in ljubljanski vlakovodja Mirko Vodiak. Dva dni pozneje pa je progro Zagorje—Savo zasul ogromen (skaloviti) plaz ter ogražal ekspresni vlak. — V decembru pred desetimi leti so nad Atlantikom divjali strahoviti orkani, ki so prodrli tudi nad srednjo Evropo in zahtevali številne človeške žrtve. Pa sploh zima leta 1929, koliko primerjav z letošnj!

Koliko v svojih posledicah še danes važnih političnih dogodkov je bilo prezrtih. In osebnih jubilejev! Na primer 65letnica Fr. Ks. Meška je šla kar — mimo.

Preskrbljeno je, da pride naknadno na vrsto, kar bi utegnilo biti še zanimivega. Med to gradivo spadajo tudi zgodovinsko zanimive spremembe na starem našem cerkvenem pokopališču, zlasti podatki v zvezi z imeni: Sernek, Koprivnik, Majciger, Miklošič, Puff itd.

Spominjanje ne služi zgolj zabavi, kakor nepoučeni mislijo, marveč tudi vsakdanjemu življenju. Saj celo človeško življenje v resnici ni drugače kakor spominjanje — ponavljanje tega, kar mislimo, da je bilo, pa le kroži v večni sedanosti.

Najstarejši slovenski gasilec umrl

Ob smrti 84 letnega Antona Muhiča iz Sv. Lenarta v Slov. goricah

Maribor, 1. januarja Slovenjgoričani se lahko ponašajo, da so imeli v svojem krogu v osebi 84letnega posestnika Antona Muhiča, ki je umrl pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah, najstarejšega slovenskega gasilca. 65 let je sodeloval v gasilstvu. Pokojnik je bil znan po vseh Slovenskih goricah kot poštvovalen gasilec in vzoren tovarš. Pomagal je pri 60 požarih. Ponesrečil se ni nikdar. Prav

zar je pripovedoval o sedemkratnem požaru pri gostilničarju Lešniku v Radehovi. Za svoje zasluge na gasilskem in človekoljubnem polju je bil odlikovan z redom sv. Save III. stopnje.

Smrt našega gasilskega nestorja je zbudila v obmejnih gasilskih krogih toplo sočutje s pokojnikovimi svojci. V svetlo-narški gasilski družini pa bo trajno živel spomin gasilskega nestorja Antona Muhiča.

Zopet tatvine

Ljubljana, 2. januarja.

Policijski so bile zadnje dni prijavljene številne tatvine po stanovanjih in drugod. Vse kaže, da se je nateplo v mesto spet več tatov, ki hočejo živeti na tu račun.

Iz mlekarne na Tržaški cesti 62 je nekdo ukradel Franciški župečevi usnjato denarnico, v kateri je imela 600 din in zlat poročni prstan, vreden 200 din. — V Majstrovici ulici 10 je tat odnesel Leopoldu Klančarju črn Hubertov plašč, šal, rjave hlače in rokavice, njegovemu sestanovniku Ivanu Olfaciju pa lovski suknjič, kariraste hlače, par novih rjavih čevljev in nekaj denarja. Klančar in Olfacij sta oškodovana za nad 1000 din. — Tudi na kolodvoru so tatovi prežali v gneči na svoje žrtve. Izidori Jelencič je prijavil, da mu je žepar v gneči na peronu izmaknil iz žepa denarnico, v kateri je imel 2500 din in nekaj kovancev po 10 din. Ni izključeno, da mu je tat ukradel listino že med vožnjo iz Logatca do Ljubljane. V listnici je imel tudi dovoljenje za bivanje v Jugoslaviji.

Umrli je zadnji viški župan

Ljubljana, 2. januarja.

V Rožni dolini je včeraj v 70. letu starosti umrl po daljšem bolehanju zadnji župan viške občine, mlazarski mojster g. Jurij Petrovič. Smrt ga je pobrala, sedečega doma na stolu, do kraja izmučenega po nadelni nadihu.

Pokojnik, markantna postava v našem komunalnem političnem življenju je bil rojen v Podkrajju pri Hrudi na Notranjskem, mlazarske obrti pa se je izučil v Ljubljani. Kasneje je delal kot poslovođa v veliki mlazarski delavnici vdove Binder in si je kot eden prvih ustanovil dom v novem naselju Rožne doline. Bil je med ustanovitelji Oplešnega društva za Rožno dolino in je mnogo storil za napredek Rožne doline. V občinskem odboru viške občine je bil neprestano od l. 1903. do l. 1925., ko je bil izvoljen za župana. Župan je bil 10 let, do l. 1935., ko je bila viška občina priključena Ljubljani.

Blagoga pokojnika so dišile vse lepe lastnosti. Povsod je bil mož na mestu, vedno delaven, pravičen in vztrajen, tako da ni imel sovražnikov niti med političnimi nasprotniki, ki pa so mu vendarle skušali greniti življenje. Pokojnega zadnjega viškega župana bo vse prebivalstvo bivše viške občine ohranilo v trajnem in najlepšem spominu.

Iz Celja

— Silvestrovanje Sokolskega društva Celje matica v Narodnem domu je bilo izredno dobro obiskano, tako da je zmanjkalo prostora. Do polnoči so se vrstile številne točke silvestrovskega sporeda, nato pa je po učinkoviti alegoriji društveni nastop br. dr. Milko Hrašovec nanizal vse važnejše dogodke v burnem letu 1939. ter čestitaval novo leto. Po splošnem čestitanju se je pričelo ob zvokih pomnoženega društvenega orkestra plesno vrvenje. Veselo razpoloženje je trajalo do jutrnjih ur. Tudi v gostilnah in kavarnah je bilo veselo. Celjani so z vedrim optimizmom stopili v novo leto.

— 44 oseb je umrlo v decembru v Celju. V mestu je umrlo 12, v javni bolnici pa 32 oseb.

— Tatvina v Delavskem domu. Ko je brezposelnja služkinja Marta Zupančeva prenočevala v noči od sobote na nedeljo v Delavskem domu na Vrazovem trgu, ji je nekdo ženska, ki je prenočevala z njo, izmaknila izpod blazine 500 din gotovine in zjutraj izginila.

— Sokolsko društvo Celje I je imelo v petek zvečer v Sokolskem domu svoj tretji redni občni zbor. Iz poročil funkcionarjev je bilo razvidno, da društvo zelo uspešno deluje. V preteklem letu si je nabavilo skoraj vse telovadno orodje. Društveno premoženje znaša 46.445 din. Društvo ima 346 pripadnikov in pripadnic, med temi 154 telovadečih. V odbor so bili izvoljeni naslednji bratje in sestre: starosta Franjo Vrečko, podstarosta Ivo Gams, I. tajnik Franjo Šmid, II. tajnik Ljudek Vidmar, načelnik Ciril Pušnik, namestnik načelnika Rado Ložar, načelnica Tončka Verbova, namestnica načelnice Minka Ozebkova, blagajnik Ljudek Koštomaj, namestnica blagajnika Bruna Volkarjeva, prosvetar Ilce Borut Marinko, matrikar Slavko Grilec, društveni zdravnik dr. Stjepan Ivič, gospodar Slavko Kodala, odborniki Karol Perc, Anton Dronik, Andrej Arko, Tone Pakj, Franjo Vidanšek, Mara Pogajenova in Julijana Fabjanova. Člani nadzornega odbora: Albin Pečar, inž. Ivo Krulc in inž. Iskrin Pipuš. Člani društvenega razsodišča: Anton Kresnik, kapetan Krsta Jarič in inž. Božo Marjanovič. Predsednik gospodarskega odbora je br. Ivo Gams.

— Tri nesreče. Ko je 45letna posestnica Amalija Filsova v Šibeniku pri št. Juriju ob južni železnici zajemala vodo iz vodnjaka, se je vrv, s katero je dvigala posodo z vodo iz vodnjaka, utrgala. Vreteno je zgrabilo Filsovo za desno roko in ji odtrgalo velik kos mesa pod komolcem. — Na Tolstem pri Laškem je padel 69letni posestnik Janez Krajnc na poledenelih tleh in si zlomil levo roko v zapestju. — Pri delu v tovarni je 55letnemu delavcu Jožetu Otorepu iz okolice Vojnika spodrsnilo in je padel. Pri padcu si je zlomil desno roko v zapestju. Ponesrečeni se zdravijo v celjski bolnici.

— Nabava davčnih kart. Davčna uprava v Celju razglasa: V smislu čl. 95. zakona o neposrednih davkih se vsi delodajalci, ki zaposlujejo hišno služinčad, pozivajo, da si v času od 1. do 31. t. m. nabavijo davčne karte pri pristojni davčni upravi. S seboj je treba prinesiti tudi 25 din za banovinskih davčnih kart in 3 din za specialni doprinos. Delodajalci, ki bi si navedenih davčnih kart ne nabavili do 31. t. m., bodo plačali kot kazen še petkratno vrednost davčne karte. Nadalje se opozarja vsi delodajalci, ki plačujejo službeniški davek v davčnih markah, da predložijo službeniške knjižice do 31. t. m. davčni upravi na vpogled zaradi kontrole. Delodajalci, ki

bi v navedenem roku ne predložili davčnih knjižic v pregled, bodo kaznovani po čl. 138. zakona o neposrednih davkih.

— Naznanjanje nevarnosti napadov iz zraka. Mestno poglavarstvo v Celju razglasa: V bodoče se bodo uporabljali v mestu Celju naslednji znaki za naznanjanje in prestanek nevarnosti napadov iz zraka: A. Za pretečo nevarnost: 1. trinitutno prekinjeno zvonjenje cerkvenih zvonov v cerkvi sv. Jožefa, župni cerkvi, Marijini in evangelijski cerkvi; 2. tri minute trajajoče tuljenje tovarniških sirens s priklinitvami (okrog 6 do 10 na minuto) v tovarni Westen in cinkarni; trije hitro zaporedoma sledeti topovski strel. B. Prenehanje nevarnosti: 1. tri minute trajajoče neprekinjeno pritikanje zvonov in 2. tri minute trajajoče neprekinjeno tuljenje sirens. Vsi dosedanj znaki za naznanjanje in prestanek nevarnosti, objavljeni od mestnega poglavarstva in krajevne odbora za zaščito pred napadi iz zraka z dne 22. septembra 1939 v »Navodilih Celjanom« in v časopisju, ne veljajo več.

— Odmera specialnega doprinosu k narodno obrambnemu fondu. Davčna uprava v Celju razglasa: Zaradi pravilne odmere specialnega doprinosu k narodno obrambnemu fondu za leto 1940, morajo vsi oni davčni zavezanci, ki imajo 3 odnosno 5 in več živih zakonskih otrok izpod 21. leta starosti, vložiti pri davčni upravi v Celju prijavo ter navesti imena, dan, mesec in leto rojstva svojih otrok. Prijavitelj morajo tudi oni starši - davčni zavezanci, ki so imeli 3 odnosno 5 in več otrok izpod 21. leta, a so otroci umrli; navesti morajo njihova krstna imena ter podatke rojstva in njihove smrti. Prijavo je treba kolkovati z 10 din. Tiskovine za te prijave se dode pri pristojnih občinah odnosno za mesto Celje pri davčni upravi.

— Nesreča ne počiva. Pred celjsko bolnico v Ipavčevi ulici je osebni avto na Stefanovo dopoldne povozil 65letnega prodajalca peciva Franca Esiha iz Celja in mu nalomil hrbtenico. V Mozirju je padel 13letni posestnikov sin Anton Jurč pri sankanju in si zlomil desno nogo. Ko je 65letni Mihael Ježevič iz Paške vasi spravljaj v sredo v gozdu les, je padel na poledenelih tleh in si zlomil desno roko. V Čretah pri Hrastniku je padel 43letni mlazarski mojster Anton Kolarič na zamrzlih tleh tako nesrečno, da si je zlomil desno nogo. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

— Tri nesreče. Na Tolstem vrhu pri Konjicah si je 46letna posestnica Terezija Jevšenakova pri padcu na poledenelih tleh zlomila desno nogo v členku. Pri delu v Westovni tovarni v Gaberju je stroj zgrabil 17letnega delavca Ivana Žoharja iz Vrha pri Teharju za levo roko in mu odrezal tri prste. Na Stefanovo je padel 12letni Rado Uršič, sin prednika finančne kontrole v Zalcu, doma na zamrzlih tleh in si zlomil desno roko v komolcu. Ponesrečenci so oddali v celjsko bolnico.

— V celjski bolnici je umrla v četrtek 58letna dinarica Marija Kamenikova iz Leva pri Petrovčah, v petek pa 38letna posestnikova žena Julijana Florjančeva iz Razbora pri Dramljah.

— Gibanje prebivalstva v preteklem letu. Lani se je rodilo v Celju 876 otrok (445 dečkov in 431 deklic) nasproti 806 v letu 1938. Dobra polovica novorojenčkov je bila iz drugih župnij. Lani je umrlo v Celju 486 oseb (256 moških in 230 žensk), in sicer 271 celjskih župljanov (141 moških in 130 žensk) in 215 oseb iz drugih župnij. Lani so se poročili 203 pari.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri
Torek, 2. januarja: Zaprt.
Sreda, 3. januarja: Striček Vanja. Red Sreda.
Četrtek, 4. januarja: Kupčija s smrtjo. Red A.
Petek, 5. januarja: Ob 15. uri Antigona. Ljudska predstava po globoko znanih cenah.

OPERA

Začetek ob 20. uri
Torek, 2. januarja: Zaprt.
Sreda, 3. januarja: Sabka kraljica. Red B. Gostuje Josip Gostič.
Četrtek, 4. januarja: Nižava. Red Četrtek.

Kot prihodnje operno premiero bodo uprizarili prelepo Dvočakov pravljenco opero »Rusalko«, ki je eno najlepših tovrstnih del svetovne literature. Uprizoritev pripravljata šef-režiser C. Dobevec in kapelnik Niko Štritof, peli pa bodo v glavnih partijah Heybalova, Kogejeva, Basčeva, Franci in Lupsa.

Snazne razmere

Poročilo Tujkoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru. SPD in JZSS 2. januarja 1940.

Kranjska gora 810 m: —18, jasno, mirno, smuško terišče spodaj 27, zgoraj 37 cm snega, srež, drsalice in sankalnice uporabna.
Dolje-Mojstrana 650 m: —14, delno oblačno, 38 cm snega, skakalnica uporabna. Jesenke 584 m: —11, oblačno, mirno 5 cm snega na 15 cm podlage.
Sv. Križ nad Jesenicami 1000 m: —10, oblačno, mirno, 12 cm snega na 30 cm podlage.
Bled 501 m: —10, barometer se dviga, pooblačno, mirno, 25 cm snega, prašč, jezero za drsanje uporabno.
Pokljuka 1300 m: —8, oblačno, drobno mede, 5 cm snega na 70 cm podlage.
Radovljica 470 m: —10, oblačno, mirno, drobno mede, 5 cm snega na 10 cm podlage, drsalice uporabne.
Sv. Janez v Bohinju 530 m: —10, delno oblačno, mirno, 35 cm snega, prašč.
Bohinj-Zlatorog 530 m: —10, oblačno, 30 cm snega, prašč.
Dom na Komni 1520 m: —10, delno oblačno, vetrovno, 115 cm snega, prašč.
Dom na Voglu 1540 m: —10, delno oblačno, 115 cm snega, prašč.
Gorjše 1000 m: —10, oblačno, mirno, 40 cm snega, prašč.
Bohinjska Bistrica 512 m: —6, delno oblačno, 30 cm snega, prašč.
Dom na Kravcu 1700 m: —10, oblačno, 65 cm snega, prašč.
Koča na Veliki Planini 1558 m: —9, oblačno, 60 cm snega, prašč.
Polzevo 620 m: —9, jasno, 8 cm snega, prašč.
Bleke 900 m: —9, oblačno, 3 cm snega.
Sv. Lovrenc na Pohorju 483 m: —17, jasno, mirno, 8 cm snega na 9 cm podlage.
Himski vrlec 530 m: —19, jasno, mirno, 5 cm snega na 12 cm podlage.

Boleznica

KOLENDAR

Danes: Torek, 2. januarja, Makarij.
DANAŠNJE PRIREDITVE
KINO MATICA: Hotel Sacher.
KINO SLOGA: Dva šaljiva na planinah.
KINO UNION: Serenada ljubezni.
KINO MOSTE: Mir na Renu in Vse za ljubezen.
DEŽURNE LEKARNE
Danes: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1; Bahovec, Kongresni trg 12; Komotar, Vč-Tržaška cesta 48.

Tragična smrt inž. Babnika

Ljubljana, 2. januarja

V splošni bolnici je na Silvestrovo zvečer umrl višji svetnik tehn. oddelka v Kranju g. inž. Viljem Babnik, star šele 47 let. Pokojnik je šel 28. decembra zvečer domov na Klanec v Kranju, kjer pa mu je na poledeneli cesti, ki so jo se izbrusili drsajoči se otroci, spodrsnilo, da je padel in obležal. Domov so ga morali prenesti in je zdravnik takoj ugotovil notranje poškodbe. Po treh dneh je moral inž. Babnik v bolnico, kjer so ga operirali in ugotovili hujše notranje poškodbe kot so prvotno mislili, ki jim je še tako mladi in trdni ponesrečenec podlegel.

Pokojni inž. Viljem Babnik je bil v svoji stroki priznan strokovnjak Velike so njegove zasluge pri tehničnih delih na železnicih v južnih krajih države, kjer je služboval dolga leta v primorski banovini, v Južni Srbiji in tudi v Beogradu. Zadnje njegovo službeno mesto je bilo v Kranju, kjer ga je doletela nesreča. Blagi pokojnik, ki je bil vedno navdušen naprednjak in član raznih društev, zapušta poleg soproge ge Bosiljke sestro go Stefanijo, soprogo viš. inšp. g. Širclja, brata viš. inšp. pri mestnem poglavarstvu Viktorja ter inž. Franceta v Trbovljah, ki jim izrekamo naša najgloblje sožalje! Pogreb bo danes ob 16. izpred mršalske večje splošne bolnice na pokopališču k Sv. Križu.

Stara garda na sokolskem odru

Litija, 2. januarja

Naš Sokolski dom smo v zadnjem času lepo preuredili in renovirali. Zdaj je naša sokolska stavba ena najlepših na podeželju, saj ima tudi vse moderne higienске naprave.

Silvestrovanje v renoviranjem sokolskem hramu se je udeležilo toliko občinstva kakor malokatero leto. Saj smo pa tudi imeli obiska vreden program. Letos so se zgagnili starejši člani in navežbali program pod devizo »stara garda«. Nastopili so samo naši člani, tudi godba je bila domača. Litijski jazz »Dudka« se je prav posebečno uvel v naše družabno življenje.

Pester program je obsegal 10 točk, ki so se menjavale nenehoma od 20. do 24. Skupina kupletistov je otvorila spored s slavospevi in parafrazami na svoje in naše novece. Sledilo je šaljivo predavanje iz medicine o srcu in njegovih mišicah. Skupina litijskih pevcev je na improviziranem litiskem mostu prepevala narodne pesmi. Vihar navdušenja so izzvali pevci, ki so markirali z majhnimi nogami, da sede na mostni pregraji in se ob taktu pozabljajo. Času je bil primeren tudi volilni govor ženske emancipiranke, ki je iznesla zahtevo po ženski volilni pravici. Ljubek je bil kupletist pismonoša Lipe, ki nam je zapel kopicu domačih zadev in je posrečeval tega in onega. Cirkuska dvojica Curi-Muri je prikazala prizor iz sveta klovnov. Nato smo spet čuli kuplet s spremljevanjem »Dudke«, kako je vsem in vsakomur potrebna praksa. Brez prakse vsak se le keša...

O lepših sanjah, ki jih nekateri že poznajo iz šaljive literature, sta nam kmlet in župan prikazala storijo o zajčji pojedin. Potem so se nam predstavili stasiti posrečeno maskirani olimpijski zmagovalci iz vseh delov sveta. Prikorakali so na oder s svojim simbolom, rdečo kranjsko mareljo in izvajali šegave proste vaje s spremljevanjem jazza in petja vse dvorane na melodijo »Jaz pa ti, pa židana marelja«. Ob simbolični sliki, ki nam je pokazala novo leto, v katerem nam prevladuje sokolski duh, in ob prepevanju himne prejšnjih sokolskih legij ter vseslovenski himni, smo stopili v novo leto.

Stara garda nam je pripravila lep, pester večer.

Naše sokolsko društvo in njega člani stopajo z najlepšimi načrti v novo leto.

Iz Maribora

— Zločin? Pri Sv. Jakobu v Slov. goricah so našli mrtvo posestnico Ivano Orovičevico. Ko si je mrlški ogledelec ogledal truplo, se mu je zdelo, da ima na vratu temne podplutbe. Zadevo je prijavil orožnikom, ki so obvestili državno tožilstvo. Za danes popoldne je odredena obdukcija, ki bo pokazala ali je postala Orovičeva žrtev zločina. V zvezi s tem so orožniki prišli sumljivega moškega, ki je zdaj priprt.

— Poškodnan je podlegel. V neki kamniški gostilni jo je včeraj skupil med pretepom Rus Jovan Sjeil. Zaradi hudih poškodb na glavi so ga morali prepeljati v bolnico, kjer je pa umrl.

— Domacija zgorela. Na Kožjaku je zgorela domacija posestnika Josipa Škofa. Škoda cenijo nad 20.000 din.

— Usodna nesreča. V Račah je pri zaviranju padel z vagonskih stopnic pod vlak zaviratelj Franc Marin. V zadnjem hipu se mu je posrečilo, da je izpod vagona potegnil levo nogo, a desno mu je vlak odrezal. Njegovo stanje je zelo resno.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo spremenljivo oblačno in mrzlo vreme. Najvišja temperatura je včeraj znašala —1.1, davi pa —15.

— Novoletne elementarne katastrofe. V petek dopoldne smo v Mariboru opazovali znake novih vulkanskih izbruhov, v noči pa znake novih potresnih katastrof, smer jugovzhod (dop. tisti sev. zap.). Najbrže gre za novo delovanje ognjenika Sant

Ljubljanci na pragu novega leta

Letošnje slovo od starega leta je bilo bolj tiho in skromno kakor druga leta

Ljubljana, 2. januarja. Od starega leta so se nekateri začeli poslovljati že v soboto, ker je tako naneslo, da je bil Silvestrov večer (ki ga pri nas slavimo kot nekakšen narodni praznik) v nedeljo. Tako nam je to izredno srečno leto navrglo še ta priboljšek. Začelo se je tudi z nedeljo, kar je prav tako dobro znamenje. Se vedno je živa vera med ljudmi, da je vse srečno, kar se začne z nedeljo, kakor so nenavadno srečni tisti, ki se roje v nedeljo. Toda že zaradi tega, ker se je novo leto začelo v ponedeljek, nočemo več verjeti, da samo nedelja nosi srečo. Raje verjamemo, da jo nosi prasič — ta najbolj ganljiv simbol — zlasti če je dovolj tolst. (Prasič pa mora biti tudi pristen, kajti dvojni prasiči nosijo le nesrečo.)

Obračun s starim letom pa naj opravi vsak sam ter naj ugotavlja, koliko mu je bil naklonjen prasič ali sreča. Nekateri sicer pravijo, da jim lani niso nič začeli vsi s simboli skupaj, od dimnikarja do prasiča, toda kdo bi jim verjel, zlasti v teh časih, ko prihaja zopet v modo splošno zabavljanje. In tistim, ki niso zadovoljni, naj bi bilo dovoljeno zabavljanje vsaj za tiste dni v letu. Kdo nam more kaj očiti? Vse leto smo bili zadovoljni, ponizni ter skromni, vse smo hvalili po svojih najboljših močeh, od najnižjih do najvišjih sil, zabavljali smo le, če nam je bilo ukazano. Bilo je v resnici lepo leto, zdovito za tiste, ki časopisje delajo, menda še bolj kakor za one, ki so obsojeni, da morajo čitati. Citatelji so nedvomno zadovoljni, kajti dogodkov lani nikakor ni primanjkovalo. Posebno so lahko zadovoljni tisti, ki iščejo v listih predvsem krivice zadržev; vse leto smo lahko pisali o vojnah, o tistih, ki so nam grozile, pa tudi o dejanskih. Zadnje čase nam ni treba več niti pisati o Kitajcih in Japoncih. Morda je koga skrbelo, kaj bo, ko bo končana vojna v Španiji, zdaj smo pa res lahko vsi brez skrbi.

Novo leto, ki se nam tudi že vmečeva v obračune s starim letom, bo seveda zopet zelo srečno (čeprav ne bo sveto), zato že mnogi napovedujejo, da bo prišlo v nem do splošnega pomirjenja in do miru tudi v svetu, ne le na Maginotov in ji, kjer vlada mir že od septembra. Verjetno je, da se bo v novem letu zgodilo marsikaj imenitnega ter da bo še več dogodkov kakor lani, že zato, ker bo novo leto za dan daljše. Zakaj bi se ne tolažili, da bo prišlo tudi do miru? Takšna tolažba je poceni in s tem večjim optimizmom lahko stopimo v novo leto. Kdor se pa miru ne veseli, se prav tako lahko tolaži z vojno, saj je dovolj prerokov, da si lahko njihove napovedi izbiramo vsak po svojem okusu. Sreča je zelo relativen pojem, zato se o nji ne bomo prepirali. Zato se je tudi staro leto zdelo marsikomu najimennitnejše ter najsrečnejše v tem stoletju. Kdo bi tudi ne bil zadovoljen, če se n. pr. lahko prišteva med tiste, ki prodajajo krompir, pršnico, ki sedijo na sladkorju in kavi in ki so čakali vojno kakor odrešitve? Razumljivo, da nekateri niso zadovoljni z draginjo, a vsem ni mogoče ustreči. Glavno je, da se je poživelo gospodarsko življenje. Samo pomislite, ali more kdo v teh časih govoriti o krizi! In kakšne skrbi so imeli ljudje pred leti, ko je bilo vse tako silno poceni. Vsi smo tožili, tisti, ki se zdaj veselo draginje in oni, ki jo preklinjajo.

Krize res ni več, zato smo lahko priredili toliko Silvestrovanj. Od tako srečnega leta se je bilo treba dostojno posloviti. Upamo vsaj, da v Ljubljani ni bilo premalo lokalov za vsa silvestrovanja, napovedana in na programu. Naš zdrav narod ima smisel za slovesne trenutke, zato pač ne more zamuditi tako lepe prilike, ko se spodobijo izreči nekaj napitnic v slavo starega leta in v pozdrav še bolj imenitnemu, prestopnemu letu. Zaradi želje ter voščil nismo v zadregi. Želim si n. pr. lahko, da bi tudi v novem letu tako dobro obrodile silve, ter da bi bilo tudi to leto s silovsko blagoslovljeno. Torej čim več silovnice in čim manj krompirja. Kruh naj ne bo cenejši, da se ga ne bomo preobedili, ne sme se pa podražiti »božja kapljica«, da bomo lažje praznovali ob vseh slovesnih prilikah kakor letos in že od njega dni. Nebo naj nam nakloni dovolj dežja — povodnji bodo prišle same od sebe — zadovoljni pa bomo tudi s sušo, zima naj traja dolgo, da bodo kaj zaslužili tudi tisti, ki prodajajo kurivo, nakloni naj nam dobro letino — življenjske potrebe si bomo podražili že sami — naj nas, skratka, varuje vsega hudega, predvsem prijateljev, sovražnikov se bomo ub anili že sami. Torej nekako v takšnem slogu bi naj bilo, da bomo tem srečnejši v novem letu. Najbolj srečni pa bodo nedvomno tisti, ki niso stopili v novo leto, temveč so se napljali, kar je naš dober običaj.

Takoj je treba povedati, da so se meščani ob tej priliki poslavljali od starega leta bolj tiho in skromno kakor navadno, zato pa so tudi stopili v novo leto mnogo bolj hladnih glav. Vendar bi jim delali krivico, če bi jih obdolžili, da ne spoštujejo več starih dobrih običajev in da so postali pretirano trezni. S tem bi jih celo užalili.

Silvestrovskih prireditev, uradnih, ki so bile napovedane bodisi v časopisju ali vsaj na lepakih nalepljenih na oknih in vratih gostiln, ni bilo menda nič manj kakor prejšnja leta in njihov uspeh je bil seveda popoln. Nekoliko manj je pa bilo, kakor kaže, improviziranih nenapovedanih silvestrovanj v lokalih; zdi se, da so meščani raje čakali novo leto doma. Ne morda zato, ker so postali varčni, temveč, ker so se zadnjih dni držali domačih zapečkov. Mir je zelo vplival na promet v mestu, zato tudi ni toliko ljudi pričakalo novega leta na ulicah kakor včasih. Nekateri sicer mislijo, da so zdaj ljudje mnogo resnejši in se ne vdajajo nesmiselnemu veseljenju, češ, pri nas ni treba ljudi opominjati na resne čase kakor so jih v nekaterih državah pred novim letom. Vendar je težko verjeti, da so se naši dobri meščani res tako zelo spremenili; dobro vemo, da po povsem dostojno praznovanju božič in da so se prav tako dobro zavedali, kaj se spodobijo na staro leto zvečer.

Medtem ko so bile o božiču zaprte vse tri dni vse trgovine, so bile na starega leta dan odprte cvetličarne, slaščičarne in delikatesne trgovine. To je bilo vsekakor potrebno kajti meščani imajo ob koncu leta posebne potrebe in, ker so kakor rečeno pričakovali novo leto mnogi v domačem krogu je bilo še tem bolj potrebno, da so se lahko založili z vsemi rekviziti, ki jih zahtevajo takšna domača praznovanja. Morda bi še lahko pogrešali, če bi bile zaprte cvetličarne — ce izvzame-

mo mlade ljudi — neobhodno potrebno pa je bilo, da so se meščani lahko založili s poslasticami za tako slovesne ure. V nedeljo popoldne je že precej popustil mraz in zato so ulice nekoliko oživele a zvečer je ljudi še vendar precej zeblo, zato ni bilo posebno živahno. Človek bi pričakoval, da bodo tem bolj zasedeni lokali. Toda res pravi naval je bil le v nekaterih najbolj popularnih lokalih, posebno v biografih. Tam so se pa ljudje zbirali predvsem zato, ker jih je na prostem zeblo, a ne toliko zaradi praznovanja. Zelo dober obisk pa je bil pri filmskih predstavah. Pri zadnji predstavi so bili razprodani vsi prostori. V večjih kinematografih ob tej priliki ni bilo posebnega polnočnega programa po zadnji predstavi kakor prejšnjega leta. Kaj hočemo, časi so resni... Pred desetimi leti se je začela kriza in naslednja leta smo se lahko sklicevali ob vsaki priliki nanjo, zdaj pa so nastopili zopet druge vrste resni časi in se bomo sklicevali na nje.

Opolnoči je bilo nekaj ljudi na ulicah, ko so prihajali iz kinematografov in drugih lokalov, vendar pa ni bilo nobenega pravega silvestrskega razpoloženja. Nekateri, najpogumnejši so poskušali vriskati, a jim ni šlo prav od grla in menda tudi ne od srca. Bilo je precej hladno, da se je človek res lahko kaj kmalu shladil, sicer pa ni imel nihče posebnega vzroka, da bi se tako silno razveselil novega leta. Ko so si ljudje letos želeli srečnejše novo leto, se je skoraj sleherni spomnil, da so se zadnja leta vrstili čedalje hujši časi, da zdaj nihče več ni ne da na voščila. Kar bo, pa bo pravilno, in nam je postalo vseno, ali nas na novega leta dan prvi obišče dimnikar ali eksekutor.

Kolikor sreče so nam voščili ali vsaj hoteli voščiti včeraj n. pr. dimnikarji, pisarniške, mekariji, hišniki, perice in vsi tisti, ki nas tako radi obiskujejo z računi, je bilo res preveč. Naši meščani si ne žele, kakor se zdi, posebne sreče v tem letu, saj so po večini prespali popoldne ter jih ni moglo zbuditi še tako hrupno zvonjenje. Popoldne so bile ulice nenavadno puste. Kdove, ali so bili meščani v resnici tako utrujeni od posilovanja s starim letom, ali so pa hoteli vsaj tako pokazati, kako imenitno so praznovali?

Mesto je oživelo nekoliko šele popoldne in ker ni bilo več ostrega mraza, so se meščani upali tudi na daljše sprehode. Značilno je tudi, da je včeraj pri nas nenavadno oživelo smučarstvo, čeprav ni nič več snega in je še lanj ugoden za smuko kakor o božiču. Zdi se, da je doslej bilo premrzlo tudi za naše smučarje, ki so res zelo nežni. Ko smo že pri smučarstvu, je treba omeniti, da v Ljubljani kljub vsemu ni več tistega vneta navdušenja za beli sport kakor prva leta ter da smučarji kroji niso več tako v modi kakor prejšnja leta, ko so mnogi prihajali tudi v urade v smučarskih oblekah, v gledališče pa v smučarskih čevljih.

V splošnem lahko rečemo, da meščani letos niso stopili v novo leto posebno razgreti ter da je bil Silvester skoraj prav tako zaspan dan kakor novo leto.

va s plesom, kjer je neumorno igral priznani Falseton-jazz pod vodstvom br. Grdine. Uprava Sokola Vič se vsem prijateljem našega društva, kakor tudi član-

stvu iskreno zahvaljuje za prelep obisk in mu želi srečno in zadovoljno novo leto 1940. —at.

Arkadij Averčenko: Kupčija s smrtjo

Humorna igra z izvrstnimi ulogami

Ljubljana, 2. januarja. Loterija s tujimi življenji. Asekuranca na čim hitrejšo smrt zavarovanca. Lov agentov za provizijami. Poznamo te vrste gnusnih kupčij iz afere, ki je pred par leti razburjala tudi naše mesto in kmalu nato smo imeli na odru celo izvrzno komedijo, ki se je sukala okoli te snovi. Tako ni prišla Averčenkova komedija nič novega po glavni ideji in so nam novi le ruski okoliščini, pa seveda nove situacije. Pa niti okoliščini ni baš svojsko ruski in ima vsa zadevščina v bistvu mednarodni značaj vzlic ruskim primkom.

Spretno zgrajena Averčenkova komedija se razvija realistično med vrsto tipov, ki so predvsem čudaški, manje življenjsko verjetni kakor igralsko zahvalni, ker izvede efektivno risani. Najboljši, po resničnosti posneti osebi sta vesela zavarovalna agenta Glibovič in Usikov, ki znata spletni zanke svojim žrtvam ne le s čudovito zgovornostjo in cvetlično patetiko, temveč ženskam tudi z erotiko.

Talldikin, kupčijski človek, se lovi za idejami in izumi, ki naj bi se mu vnovčili a so že v zaročnu piškavi ali neizvrstljivi. Ta bogataš na načrtih je gmotno propal, da ne more plačevati več niti stanovanja niti poslov ter živi le še od dolgov. Pa mu pove ubog pisatelj Kazancev, da je tuberkulozen in da mu je zdravnik prisodil le še tri mesece življenja. Talldikin pregovori apatičnega pisatelja, da se zavarovati za 100.000 rubljev: po smrti Kazanceva naj bi dobil polovico vsote Talldikin, ki bo plačeval premije, polovico pa Kazanceva mati. Tako kupčija je mogla le s brezvestnostjo zdravnik Usikova, ki mu Talldikin obljubi nagrado. Toda Talldikin niti tri mesece ne more plačevati premij in zavarovanje propade: zopet je Talldikin poizkušal z nemogočo kupčijo, kajti Kazancev ne umre, nasprotno, ozdravi, zasluži s svojo po mestih in mestecih neprestano uprizorjano dramo visoke tantieme ter razproda dotlej vse oblačane naklade svojih prejšnjih knjig. In tudi oženil se bo. Z. Zojo, Talldikinovo srčano, svežo in bistro sestrično. Zaljubila sta se na prvi pogled in ljubezen je storila čudež. Da, ljubezen se najčudovitejše zdravi.

Pokasna snov pa je tu obdelana z lahko humorostjo in prav pilimi injekcijami cinizma. Vendar so prizori, v katerih nestrpno preže na težko pričakovano Kazancevjevo smrt, da vendar že z zavarovalno poravnajo svoje dolgeve ali prejmo nagrade, na prizori, ko zaljubljena Zoja iskreno dasi nevedno želi Kazancevu, da bi se »načrte polno posrečil, resnično mučni ali gniljivi.

Lipah je Talldikina ustvaril mojstrski Ostudno spekulativnost, zvezano z brodučnostjo, je podal v igri, dikciji, mimiki in gestikulaciji dovršeno in tudi s to vlogo dokazal, da je umetnik prav zdaj na višku svoje tvornosti. Zelo prikopen tip je ustvaril Jan s Kazancevim. Današ je igral in govoril agenta Gliboviča z osupljivo zgovornostjo in navihanoostjo ter je bil prizor, v katerem trči ob konkurenta agenta Notkina pač višek zabavne igre. Zopet je Presestnik z Notkinom postavil realistično svežo figuro. Zdravnik Usikov je bil Jerman, original po maski in kretnjah, komična guvernanta Mina je Vida Juva-nova, Talldikinova zdrava žena Olga, Gabrijelčeva, Bratina, Kakarjeva in Vertin imajo epizode.

Humorna igra z mnogimi dovtipi in zabavnimi situacijami je žela uspeh. Lepa uprizoritev je zopet prof. Sestova. Fr. G.

Fr. Lehár: Frasquita

Gostovala je Zlata Gjunjenac

Točno po enem letu smo dobili zopet Fr. Leharjevo opereto »Frasquito«. Ob lanskim premieri smo dejali, da zahteva uprizoritev takega dela v glavnih dveh prilikah kvalitetenih opernih pevcev in prav dobrih igralcev. Za letošnji božič se nam je želja zelo razveseljivo izpolnila.

Gospa Zlata Gjunjenčeva si je vzela velik trud, da je posebej za našo opero nastudirala veliko pevsko partijo ciganke in kasneje znamenite kabaretne pevke Frasquite v slovenščini, J. Franc pa je prevzel veliko tenorsko partijo Armanda. Ravnatelj Girsta igra zdaj Peček, a učnjakinja Hippolyta Modest Sancin. Tako je dobila uprizoritev značaj novitve in premiere.

Ze prva predstava je bila izvrstno obiskana, repiza pa nabitno polna na vseh prostorih ter so morali postaviti poleg rezervnih sedežev še posebne stole. Pa še niso mogli vsi, ki bi želeli, v našo opero.

Resnično, tako izredno zanimanje je nova uprizoritev Frasquite zaslužila. Ga Gjunjenčeva je bila pevski in igralski odlična. Njene solo točke, pa dueti z Armandom so užigali in izživljali neprestano aplavze. Sveža in glasovno blesteča v spvih je bila kakor vselej še posebno imenitna v dramatskih in lirskih prizorih, s svojo očarljivo živahno ali nežno igro. Tu so bili mnogi momenti dovršeno lepi po svoji sili in poetici. Njena govorica je zgledno jasna in po svoji muziki docela pravilna, res naša.

Jean Franc je nastopil prvič v veliki operetni vlogi, ki ji je dal vso lepoto, čustvenost in iskriči temperament, ki jo hahavea. Žel je prav izredno močan uspeh, še posebej z okusno nežno prednašno pesmijo »Pojd, ljubca, Franc je s to partijo dokazal, da vztrajno raste v pevski umetnosti. V prozi naj se še iznebi nekaterih tonov vičanstva...

Oba prva solista sta žela večkrat priznanje na odprti sceni in sta morala nekaj točk ponoviti, prešla pa zopet šopkov in božičnih daril, izrazov svoje izredne priljubljenosti.

Prav dober, eleganten Girov je bil Peček, ljubezno originalen Sancin M., prikupna Dolly Barbičeva in prijetno zabaven komik Filip J. Rus.

Zbor in balet sta sodelovala z vso vno-mo; posebno se je odlikoval orkester pod taktirko N. Stritofa in žel za fino odsvirano predigro k 3. dej. zaslužen aplavz.

Vse v vsem: zgledno skrbna in povsem posrečena operetna predstava, kakršne že precej časa nismo slišali in kakršne si želimo.

Na »Frasquito« v tej obliki izredno opozarjam naše občinstvo, ki želi dobro opero uživati iz polnega. Fr. G.

Promet skozi Panamski prekop

Washington, 30. dec. AA. Stevilo ladij, ki so letos plule skozi Panamski prekop znaša 5.903. V letošnjem letu je bilo torej po letu 1929 največ prometa. Četrtna vseh ladij, ki so plule skozi prekop pripada Zedinjenim državam, 24 odstotkov Angliji, 6 Japonski, 3.1 Švedski itd. Čisti dobiček v teku tega leta, ki ga je dosegla uprava prekopa, znaša 14.522.343 dolarjev.

Astrologi o januarju 1940

Glavne dobre ali slabe konstelacije v mesecu in njih učinek na vsakdanje življenje

Ljubitelji astroloških napovedi je treba zopet opozoriti, da so napovedi v tej obliki, kakor jih objavljamo, v pravem pomenu besede splošne napovedi in zaradi tega veljajo za vse ljudi. Citateljem astroloških kotičkov je znano, da sta značaj in usoda posameznikov pogojena z uro, letom in krajem rojstva. Odločilno je, kako se stali planeti ob rojstvu človeka, ali so bili v ugodni ali neugodni poziciji glede na rojstno mesto v horoskopu, ali so bili med seboj v harmoniji, ali so si v sovražni konstelaciji itd. Astrologi so razdelili ljudi v dvanajst tipov, katere določa rojstna točka, ki se lahko nahaja v tem ali v onem izmed nebesnih znamenj, torej v otu, ribi, vodnarju, tehtnici, levu, itd. Razen glavnih tipov, ki jih določajo posamezna nebesna znamenja, so še vmesni tipi za ljudi, ki so rojeni prav na prehodu enega znamenja v drugega. Najbolj važna pa je seveda pozicija posameznih planetov ob rojstvu. Ako ima kdo na primer planet Uran v dobri poziciji, se mu ni treba bati, da bi doživel kaj hudega v politiki, gospodarstvu ali tehniki. Ko se zgodi, da pride Uran v slabo pozicijo, to se pravi v kvadratu ali opoziciji s katerim izmed drugih planetov, in je to neugodna konstelacija, ki grozi s polomom tistim, ki se bavi na primer s politiko, so ogroženi samo tisti, ki so imeli ob rojstvu Urana v slabi poziciji, dočim pri tistih, ki so imeli Urana ob rojstvu v dobri poziciji, slaba Uranova pozicija ne sproži slabih učinkov.

Po vsem tem je na dani, da se morejo s pridom koristiti splošnih astroloških napovedi samo tisti, ki jim je astrolog izdelal osebni horoskop. Lastnik horoskopa izve po splošni napovedi, kakšni aspekti se v teku meseca tvorijo, s pomočjo svojega horoskopa pa ugotovi, ali grozi nevarnost slabega učinka te ali one konstelacije prav njemu ali je proti tej nevarnosti zavarovan, ker so bili ob njegovem rojstvu planeti, ki so na sebi v kritičnem aspektu, njemu prijazni.

V januarju 1940 bo igral veliko vlogo planet Pluto, katerega so astronomi odkrili pred 10 leti. Ob pričetku novega leta 1940 se nahaja Pluto v kritični opoziciji z Venero. V tej poziciji je bil Pluto že v zadnjem tednu starega leta. Slab učinek te opozicije so nekateri občutili najbolj izrazito med 26. in 29. decembrom 1939. Posebno usodni so bili učinki opozicije med Plutonom in Venero za ljudi, ki se nimajo v oblasti in dopuščajo, da jim nehanja in dejanja določajo trenutni impulzi, ali se brez volje prepuste okoliščinam, vplivu drugih ljudi. Opozicija med Plutonom in Venero razdraži svojim žrtvam žvece, razgiba čustva. Kdor se nima v oblasti, ravna tedaj nespametno, prenašajo, nasilno in brezobzirno v svojo škodo in v škodo ljudi, s katerimi ima opravka,

V prvih dneh novega leta postane kritičen učinek Plutona in Venero že mnogo slabši, uveljavl pa se tudi zelo kritična konjunkcija med Neptunom in Luno. Konjunkcija bo škodila sanjajm ljudem, ki imajo bolj ali manj razvite okultne dispozicije. Občutili pa jo bodo tudi melanholični in mehkužni ljudje.

V prvih dneh januarja 1940. se stvorl tudi kritična konjunkcija med Saturnom in luninim spodnjim vozlom. Njen kritičen učinek se bo obdržal v teku vsega meseca januarja. Kdor ima v horoskopu planet Saturn v slabi in nenaklonjeni poziciji, bo občutil kritičen učinek konjunkcije v mesecu januarju 1940. Konjunkcija ga bo nagnila, da se bo pri najmanjšem povodu prepiral s svojo okolico, kar lahko dovede do osebnih razdorov, do ločitve od doslej dragih oseb, do likvidacije dosedanjih osebnih odnosov s to ali ono osebo, ali pa tudi do večne ločitve, ki nastane s smrtjo.

Okoli 15. januarja 1940. se približa Jupiter Uranu in med obema nastane tako zvana polkvadratura, ki je prav tako kritična konstelacija kot polna kvadratura. Polkvadratura med Jupitrom in Uranom bo držala kakih 14 dni, torej tja do konca meseca januarja 1940. Kdor ima Jupitra in Urana v slabi poziciji v svojem horoskopu, naj ne šnekulira v drugi polovici meseca januarja 1940. In na se tudi izogne prepiru, katerih posledica bi utegnila biti taka, da bo imel opravka s sodnitjo.

Ze zadnje dni v decembru 1939 je prišla Venera v kvadrat s Saturnom, zaradi tega zaljubljeni, umetniki in denarni spekulanti niso imeli sreče okoli novega leta in je tudi ne bodo imeli v prvih 14 dneh v januarju 1940, ker bo kvadratura vse dotlej učinkovala. Sredi januarja 1940. pa prideta oba planeta v harmonični sekstil za nekaj dni, približno med 11. in 15. januarjem. To bodo ugodni dnevi za sklepanje resnih zvez med zaljubljenici. Med 5. in 8. januarjem se bo pokazal kritičen učinek slabe pozicije med Merkuriem in Marsom. Kdor ima enega od teh planetov ali oba v osebnem horoskopu v slabi poziciji, naj v teh dneh ne špekulira, naj ne išče uteh v večji družbi.

Med 26. in 31. januarjem sta Merkur in Jupiter v priateljskem sektilu, svojim varovancem prinčasta uspeh v trgovskih poslih.

Iz Novega mesta

Podarčca. Ob koncu starega leta je bila pri nas otvorjena telefonska centrala. Prebivalstvo se telefonskih pogovorov poslužuje v obilni meri in je spoznalo, kako potreben je bil ta napredek. K oživotvorenju so z večjim in manjšim prispevki pripomogli z materalom in denarnimi sred-

stvi gozdna uprava v Podsedri, Hranilnica in posojilnica, župni urad, Prostovoljna gasilska četa, tveška Kos Ernest v Podsedri, Cernič Joško in Kranju, Kos Anton v Radečah, Azman Josip v Celju, Bezenšek Ernest in Sotošek Albin v Podsedri, Vehovar Ivan in Župan Maks v Koprivnici. Za prispevke jim bodi tem potom izrečena najtoplejša zahvala.

Veselo in srečno novo leto želi vsem svojim cenj. gostom in poslovnim prijateljem Viktor Majnik, restavratel — Hotel Koklič.

Dama, ki želi imeti v resnici lepo izvršeno trajno ondulacijo za nizko ceno — ali barvanje las naj poseti frizerski salon Adam.

Silvestrovanje viškega Sekola

Vič, 2. januarja.

Leto, ki je v njem viški Sokol proslavil svoj 30 letni jubilej, je naš Sokol zaključil s tradicionalnim Silvestrovim večerom v nedeljo 31. decembra. Dvorana je bila napolnjena do kraja in je moralo mnogo posestkov oditi, ker ni bilo več prostora. Vsekakor bo potreba v tekočem letu, ako bodo ostali normalni časi, misliti na gradnjo stranske male dvorane, ki jo pri zabavnih prireditvah tako nujno potrebujemo. Pester in lep spored večera je nudil vsem posetnikom obilo zabave in salve smeha. Ob 21. uri se je dvignil zastor in na odru se nam je predstavila »Umetniška trojica iz Kalifornije«, ki je nam pokazala razne čarovnije in težko atletiko. Primer-nopetie je to točko jako povzdignilo. Ko se je aplavz polegel je nastopil br. Valič, ki je prav ubrano zapel kuplet »Major«. Salve smeha je zatem zbudil nastop br. Lavriha v vlogi »Othelae«, nakar je sledila izvrstna zabavna veselolgra »Začarana soba«, ki so v njej nastopili s. Dimčeva, br. Demšar in Wlienpart. Igrica je dosegla velik uspeh in je občinstvo nagradilo nastopajoče z viharim odobravanjem. Nad-vece posrečen je bil solo-nastop br. Demšarja v vlogi »Naše žene za volilno pravico«. Ta točka je bila izredno zabavna, posebno zaključni ples z lutko je zbudil salve smeha.

Okrog 23. ure je rog naznanil, da je prišla na Vič pod vodstvom kapelnika br. Očenaška priznana in slavna godba iz Kropje. V dvorano so prikorakali godci s svojimi instrumenti, zavzeli svoja mesta potem na odru in nam zapeli in zaigrali naj-novejši komad »Kroparski muzikanti«. Godci so peli in igrali, kakor bi bilo namazano. Občinstvo se je nasmajalo do solz, posebnih simpatij pa je bil deležen kapelnik br. Očenašek. Vse točke lepega sporeda je spremljal pri klavirju pevovodja br. Albin Lajovic, ki mu po tej poti izrekamo svojo bratsko zahvalo. Opolnoči je bila sedanjim resnim in težkim časom primerna alegorija, nakar je sledilo splošno čestitanje med posetniki večera. Po polnoči je bila v dvorani animirana zaba-

Dotrpel je naš dobri oče, stari oče, stric, tast, gospod

Petrovčič Jurij

mizarski mojster, častni predsednik Olepševalnega društva v Rožni dolini in zadnji župan občine Vič, odlikovan z redom sv. Save V. stopnje.

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, ob 15. uri popoldne izpred hiše žalosti v Rožni dolini c. II/5a na viško pokopališče. Maša zadušnica se bo brala v četrtek ob 7. uri zjutraj v farni cerkvi sv. Antona na Viču.

Ljubljana—Rožna dolina, 1. januarja 1940.

FANCI, TONČKA, hčeri; FRANC, KAREL, sinova; snahe, zetje, vnuki in vnukinje ter ostalo sorodstvo.

Brez posebnega obvestila.

Na Silvestrovo nas je po kratkem in hudem trpljenju za vedno zapustil najboljši mož in najdražji brat, svak in stric, gospod

ing. Viljem BABNIK

višji tehnični svetnik tehn. razdelka v Kranju

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 2. t. m. ob 16. uri iz mrtvaške veže splošne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 2. januarja 1940.

BOSILJKA — soproga; STEFANIJA — sestra; VIKTOR in inž. FRANCE — brata in ostalo sorodstvo.

DNEVNE VESTI

Nov šef centralnega presbitorja. Z ukazom kr. namestnikov in na predlog predsednika vlade je bil postavljen za šefa centralnega presbitorja pri predsedništvu vlade v 3-1 Prodrag Milojević, publicist iz Beograda.

— **Odlikovanja.** Odlikovani so z redom sv. Save 3. stopnje: direktor pošte Josip Štukelj v Ljubljani, z redom sv. Save IV. stopnje višji svetnik dr. Josip Lebar, dr. Fran Janžeković, Miroslav Matijašič in Anton Suhac pri pošti direktorji v Ljubljani, z redom: jugoslovanske krone V. stopnje inšpektorji Karel Avser, Ivan Korun in Franc Pirc pri pošti direktorji v Ljubljani, računovodski inšpektor Matko Klavur pri pošti direktorji v Ljubljani, inšpektor Fran Šelehar pri pošti Ljubljana I. višji kontrolor Fran Študenik pri pošti na Pragerskem inšpektor Viktor Vagner, pri pošti v Celju, z redom sv. Save V. stopnje višji kontrolor Josip Čarna in višji računski kontrolor Alojzij Jureš pri pošti direktorji v Ljubljani, inšpektor Pavel Čuha pri pošti Ljubljana I. višji kontrolor Fran Mošet pri pošti Ljubljana II. kontrolor Janez Grzelman pri pošti v Smarju pri Jelšah, višji kontrolor Leon Helmič pri pošti v Kočevju, višji kontrolor Pavla Jarh pri pošti v Šentjanu, kontrolor Josip Kamenšek pri pošti v grški Slatini, višja kontrolorja Miroslav Grošelj in Martin Vinan, pri pošti Maribor 2 višji kontrolor Veloslav Bizjak pri pošti v Domžalah, višji kontrolor Slavko Vutkovič, pri pošti v Murski Soboti, višji kontrolor Ana Vovk, pri pošti v Šmartnem ob Paki, z zlato kolano za državljanske zasluge prometenik Gabriella Oslipovič pri pošti direktorji v Ljubljani, prometenik Josip Vinodol pri pošti v Zalužju, zvezničnik Fran Muser pri pošti terenski sekciji v Novem mestu, s srebrno kolano prometenik direktorji v Ljubljani, zvezničnik Valentin Golar pri pošti Ljubljana I. zvezničnik Lovro Nahtič pri pošti Ljubljana II., zvezničnik Anton Kotnik pri pošti Maribor I. zvezničnik Matej Vrhovčan pri pošti Maribor II., zvezničnik Blaž Črepina in M. Škoflec pri pošti v Celju, služilci Fran Vidmar pri pošti v Celju, zvezničnik Josip R. pri pošti v Rastenburgu, zvezničnik Matevž Lovrenčič pri pošti v Zalužju, zvezničnik Peter Struc pri pošti Trbovlje II., zvezničnik Ivan Jančar pri 10. terenski sekciji v Meži.

— **Iz državne službe.** V prometni službi so imenovani blaginjska Frančiška Brezovnik, strojevalca Fran Novak in oficer Ivan Lužar v Ljubljani, premeščen je pristav inž. Pavle Cizelj od oddelka za grajenje železnice pri prometnem ministru k IV. sekciji za vzdrževanje proge v Mariboru.

— **Enotna državna trošarina na vino in žganje.** Ministrski svet je sprejel uredbo o spremembah in dopolnitvah zakona o državni trošarini in ta sklep je bil objavljen včeraj v Slovenskih novinah. Uredba je stopila v veljavo z včerajšnjim dnem. Vse dosedanje banovinske trošarine na vino in žganje so odpravišene in uvedena je enotna državna trošarina in sicer na vino 1 din od litra, na žganje 3 din od litra, na šampanjec 10 din, na žganje pa 10 din od hektolitrske stopnje alkohola. Državna trošarina od vina in žganja se plača, ko se prične isto točiti. Plača, ko prevzemnik odtisne kupce, ki mora takoj prijaviti vsak prejem vina ali žganja najbližjemu oddelku finančne kontrole. Proizvajalci vina in žganja, ki se ne pečajo s trgovino iz alkoholnih pijač (kmetje, vinogradniki) lahko proizvajajo za domačo porabo vino in žganje v neomejenih količinah brez vsake predhodne prijave in brez plačevanja državne trošarine. 1. januarja se popiše vse zaloge vina in žganja pri vseh proizvajalcih, ki se pečajo s trgovino ali pridelovanjem in tudi pri vseh trgovcih in v vseh točilnicah vina in žganja. Od vseh popisanih zalog je treba plačati predpisano trošarino. Pri proizvajalcih vin in žganja (pri kmetovalcih), ki se ne pečajo s trgovino, se popiše vino in žganje po popisano vino in žganje po tem, ko bo popisano pri trgovcih in po točilnicah. Od teh zalog ne bo treba plačati trošarine.

— **Razpisana služba banovinskega cestarja.** Banska uprava razpisuje pri okrajnem cestnem odboru v Celju službeno mesto banovinskega cestarja in sicer za progo na banovinski cesti II. reda št. 281 Sv. Urban—Lesično—Podstreda od km 0,00 do km 7,379. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 25. t. m. pri okrajnem cestnem odboru v Celju.

— **Srečno in veselo novo leto** želimo vsem prijateljem in znancem, posebno pa dekletom semšare hre rojaki zaposleni pri tvrdki Kress v Münchenu (Nemčija): Jakša Jože (Kot), Bulič Stefan (Moline), Simončič Alojz (Podreber), Salej Franc (Celje), Stojnič Martin (Lokvica), Skala Ciril (Krvavčji vrh), Černe Matjaž (Kal), Kocijan Anton (Novo mesto), Pečarič Janjo (Curile), Stefančič Anton (Dražič), Videtič Matjaž (Dol), Milko Hrnjak (Brašljeva), Kočar Anton (Jesenice), Kobe Ivan (Stari trg), Plut Anton, mehanik (Dol), Demšar Ivan (Škofja Loka).

— **Iz vojaške službe.** Napredoval je v čin podpolkovnika sanitetni major g. dr. Ranković Mirko, šef kirurškega oddelka vojaške bolnišnice v Ljubljani. V čin kapetana I. razreda sanitetni kapetan 2. razreda g. dr. Brezigar Danilo v Ljubljani.

— **Iz »Službenega lista«.** »Službeni list kr. banske uprave državne banovine št. 104, z dne 30. decembra objavlja uredbo o državni mobilizaciji, navodila vsem občanom in prisilnim združbam trgovcev in obrtnikov ob rednem izdajanju poslovnih knjižic (legitimacij), prodajne cene benedinske mesarice, odločbo o ustanovitvi posvetovalnega odbora za reje malih živali, razglas o odobritvi novega tržnega reda mariborske mestne občine in razne objave iz »Službenih novin«.

— **»Pšenčni davki« Slovenije.** Po razpravi ing. L. Prezija posnemamo, da Slovenija plača na leto 80 milijonov več za žito zaradi intervencijske žitne politike. Ko bi Prizad ne vzdrževal s posredovanjem tako visokih cen pšenice, bi Slovenija lahko kupovala cenejšo žito na svetovnih tržiščih. Prizad pa ni bil ustanovljen zato, da bi vzdrževal cene domače pšenice nad svetovno pariteto, temveč, da bi deloval za izboljšanje kvalitete izvoza žitaric in vplival na njihovo standardizacijo. Poraba pšenice v vsej državi znaša na leto povprečno 80.000 vagonov in če plačamo 70 din več za sto pšenice nad pariteto, so konzumenti obremenjeni s posebnim »pšenčnim davkom« na leto za 560 milijonov din. Ta denar pa gre v žepne žitnih magnatov. V Sloveniji znaša na leto žitni prir. manjkaj 10.000 vagonov. Zanimivo je, da je naš kmet lani spomlad kupoval pšenico za 230 din mq, avgusta jo je prodal za 130 din. Slovenija bi lahko pridelovala več pšenice, zato bi pa bilo treba porabiti mnogo več umetnih gnojil kakor doslej. Zanimivo je, da od 10.000 vagonov umetnih gnojil porabimo doma samo 200 vagonov, ostane pa izvažamo. Če bi rabili umetna gnojila za povečanje pridelave pšenice, bi imeli tudi pri sedanjih cenah še vedno dobiček. — **Potrebo bi pa tudi bilo,** da bi si naša večja mesta zgradila žitne silose. V Ljubljani porabimo na mesec okrog 250 vagonov pšenice. Mestne uprave naj bi takoj po žetvi nakupile primerne količine pšenice za vse leto. — **O vsem tem** bi bilo treba resno razpravljati ter ukrepati posebno zdaj, ko smo zelo prizadeti za zaradi dragine.

— **Invalidsko vprašanje bo kmalu rešeno.** V nedeljo dopoldne je sprejel minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Budisavljevič v Zagrebu zastopnike Zveze invalidov banovine Hrvatske. Zastopniki invalidov so ministru v daljšem razgovoru pojasnili zakaj je potrebna izprememba sedanje uredbe o vojni invalidih, zlasti glede organizacije invalidskih sodišč in narodnega invalidskega fonda. Minister je ustregel želji zastopnikov invalidov, da se skliče v kratkem anketa, na kateri bodo precizirane tiste točke invalidske uredbe, ki jih je nujno treba izpremeniti. Tako bo invalidsko vprašanje rešeno v zadovoljstvo vseh invalidov.

— **Trgovinski minister o naši trgovinski politiki.** Trgovinski minister dr. Andrej je dal v začetku novega leta še eno izjavo o naši trgovinski politiki. Dejal je med drugim, da je njena naloga zagotoviti na eni strani, domačim tržiščem nemoteno zalaganje z vsemi gospodarskimi potrebščinami, na drugi strani pa zagotoviti plasiranje naših pridelkov, na inozemskih tržiščih kolikor jih moremo izvoziti in sicer tako, da bo to najboljše odgovorjalo gospodarskim interesom države same in najširšim slojem njenega prebivalstva. V tem namen je vlada sklenila, celo vrsto ukrepov gospodarskega značaja, ki urejajo na eni strani promet v državi sami, na drugi strani pa zmenjavajo blaga z inozemstvom. Novi položaj, ki je nastal z vojno, je zahteval tudi revizijo nekaterih naših trgovinskih pogojev in plačilnih aranžmajev s tujimi državami. Pogajanja z Anglijo in Francijo so bila te dni zaključena. V resoru trgovinskega ministarstva je pripravljeno vse za reorganizacijo ustanov, ki vodijo našo zunanjo trgovino.

— **Mraz popušča.** Zadnje dni smo se že tako navadili na mraz, da se nam je davi zdelo mnogo toplejše, čeprav je bilo še vedno okrog —12 mrazu. Nekateri znaki so kazali že v nedeljo, da bo postalo kmalu toplejše in po napovedih nekaterih izkušenih poznavalcev vremena bi moral čez tri dni (po nedelji) nastopiti jug. V resnici se je ponoči pooblačilo in ker se dopoldne ni več zjasnilo, smemo pričakovati, da bo mraz še bolj popustil. To nam napovedujejo tudi vremenske postaje. Lani osorej je nastopil nenadno močan jug, ki je v nekaj dneh pobral ves sneg. Zdaj pa bomo morda dobili še porčjo snega.

— **Delniške družbe v Sloveniji in njihova rentabilnost.** V Sloveniji je bilo začnjo leta med 741 industrijskimi podjetji 137 delniških družb, 135 z omejeno zavezo, 57 delniških družb z glavnicco 561.179.000 din je imelo skupno 50.696.962 din čistega dobička, 9 družb je za izkazo izdalo 1 milijon 542.063 din l. 1937. L. 1938 so se povečali dobički družb, a pri družbah so na-

rasle tudi izgube. Tako je 41 družb z glavnicco 523.799.000 din izkazalo 66.371.125 dinarjev čistega dobička, 16 družb z glavnicco 46.050.000 din pa 9.009.113 din izgube. Manjkajo še podatki od 8 družb, ki imajo glavnicco 5.339.800 din. Skupno je obratni kapital vseh družb znašal l. 1937 569.013.800 din, predlanskim pa 574.388.800 din. L. 1937 je delilo dividende 22 družb (z glavnicco 344.874.000 din); dividende so znašale 270.201.800 din. L. 1938 je pa delilo dividende 27 družb (z glavnicco 499 milijonov 749.000 din) in plačala so 42 milijonov 412.657 din.

— **Obveznice za likvidacijo kmetijskih dolgov.** Finančni minister je določil načrt o amortizaciji 3%, obveznic za likvidacijo kmetijskih dolgov za proračunsko leto 1939-40. Načrt obsega med drugim podatke o številu zadanih obveznic. Do 15. decembra 1939, je bilo izdanih 627.493 obveznic v skupnem nominalnem znesku 408.000.000 din. To pomeni, da je bilo od 15. decembra 1939, do 15. decembra 1937 izdanih še 213.675 obveznic v nominalni vrednosti 151.888.700 din. Skupni znesek dolga po 3 odstotnih obveznicah se ni določilno določil. Po omenjenem načrtu, oddelek za državne dolgovne zadeve, zaradi varovalne obveznice v znesku 600 milijonov din nominalne. Obveznice je 1.100.000 od teh bo 800.000 po 100 din nominalne 160 tisoč po 500 din, 90 tisoč po 1.000 (3 tisoč po 5.000 din in 20 tisoč po 10.000 din. Stanje stvarnega državnega dolga po teh obveznicah je znašalo na dan 17. decembra 1939, 358.119.600 din, ker je bilo doslej izdanih 408.019.000 amortiziranih okrog 50.000.000 din nominalne.

— **Laško dobi tovarno lesne voine.** V Laškem bo ustanovljeno znano podjetje, ki ima že v Celju tovarno enake vrste, tovarno lesne voine. Kupijo je že zemljišče od trgovca Elsbacherja. Podjetje bo del naprav prejeljo iz Celja v Laško.

— **Uredba o odpisu davčnih zaostankov in kazni.** V »Službenih novinah« je bila objavljena uredba, ki pooblašča finančnega ministra, da lahko odpíše davčnih zaostankov na podlagi prošnje, ki jo predloži ostanke na račun davkov, taksi in k. za davčne in takse prestopke v l. 1937. Če se izkaže, da bi izterjatev teh zaostankov pomenil gospodarsko propast dolžnikov, Z odpisali predlanskim in lani se zmanjšuje dolg v teh letih, vplačila na to vsoto zadolžitve pa gredo na račun dolga prejšnjih let. — **Prošnje za odpis zaostankov,** odnosno kazni je treba vložiti v treh mesecih od dne objave uredbe. Navodila za izvajanje te uredbe bo predpisal finančni minister s pravilnikom. — **Novo postajno postopje v Otočah.** Otoče na Gorenjske mdebo novo postajno postopje, ki bo precej večje od starega ter bo imelo tudi veliko čakalnice, primerno za postajo v tujsko prometnem kraju. Delo bo kmalu že spomlad.

— **Podpisanje trgovinske pogodbe v Madžarsko.** Zunanje ministarstvo objavlja v »Službenih novinah«, da je trgovinska pogodba med Jugoslavijo in Madžarsko, sklenjena 17. decembra 1936, ki je njen rok potekel 31. decembra 1939, podaljšana do marca 1940.

— **Potreba v Dubrovniku.** Včeraj jutro so čutili v Dubrovniku precej močan, pa kratak potres. Skode ni povzročil, pač so se ga ljudje zelo prestrašili. Po planinah okrog Dubrovnika je zaval sneg in sicer precej globoko v dolino.

— **Zmrznila je.** Delavci v premogovniku v Sušici legla v sneg, zaspala — in se ni ne zneske na zaostali mraz. V Črneličev gostilni so se nekoliko pozabavali in pri marsikaterem je bila mera višja, nego je treba. 30letna Ančka Znidarčeva menda ni poznala posledice preveč zavzete trsnega soka, zapustila je družbo rudarjev v mraku, pa je na poti proti svojem stanovanju v Sušici legla v sneg, zaspala — in se ni več prebudila. V nedeljo jutraj so jo našli mrtvo.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo precej stalno, deloma oblačno vreme, mraz popušča. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Splitu, Kumboru in Dubrovniku 5 na Rabu 4, na Visu 2, v Mariboru in Zagrebu —1, v Beogradu —3, v Ljubljani —3,8, v Sarajevu —7. Davi je kazal barometer v Ljubljani 769,8 temperatura je znašala —12,5, na aerodromu —17,2 C.

VSI, PRAV VSI si morate v novem letu privoščiti užitek ter videti in slišati najnovejši pevski in glasbeni vefilim kraljice petja **Jeanette Mac Donald: Ijubezni**
KINO UNION — tel. 22-21 Ob 16., 19. in 21.15 uri

SAMO SE DANES IN JUTRI ob 16., 19. in 21. uri KINO SLOGA, tel. 27-80
DVA ŠALJIVCA NA PLANINAH
STAN LAUREL in OLIVER HARDY v najvselejši muzikalni komediji

HOTEL SACHER Dunajski vefilim o razpadu Avstro-ogrške monarhije.
Willy Birgel — Sybille Schmitz
Predstave ob 16., 19. in 21. uri KINO MATICA — telef. 21-24

— **Zasledovan morilec.** Varnostne oblasti zasledujejo Djura Mirkovića, delavca iz Komca, Mirković je pred dnevi vlomil v trgovno Vranešič in drug v Sunji ter odnesel iz blagajne 68.000 din in 40 dolarjev. Mož je običen navadno precej elegantno in ima sigurnen nastop. Izdaja se, da za Mirka Djura ali Roksandica. Mirković je, kakor vse kaže, pobegnil nekam v Slovenijo kjer ima svojo prijateljico.

— **Pogrešana.** Šestdesetletna Frančiška Stražisar iz Štrukljeve vasi pri Sv. Vdu je odšla že 3. decembra lani od doma proti Rakitni in se ni več vrnila v domačo vas. Pogrešana je božjastna, zato ni vključeno, da se ji je pripetila nesreča in da je kje padla v vodo. Stražisarjeva je srednje postave, svetlih las in je imela pri odhodu na sebi črno obleko in svo ruto.

— **Nesreče.** Na klavnici si je sredi po nesreči prerezal žile na lev roki 39letni delavec France J. Ponesrečen, ki je izpuštil veliko krvi, so morali prepeleti v bolnico. V Črni vasi je nek kolezar podri 35letnega delavca Franca Brancija in ga teže poškodoval na glavi ter po životu. V bolnico so prepeljali sredi tudi šestletno posestnikovo hčerko Jožico Tomšič iz Zg. Slinice. Deklici se je pri peti vnela obkela, da se je opelila po desni nogi in po životu.

— **V katerem letu je bil rojen?** V beograjski porodnišnici je žena nekega mlekarija porodila otroka točno o polnoči v noč od nedelje na ponedeljek. Celo zdravnik ne vedo, v katerem letu je bil otrok rojen.

Iz Ljubljane

Nogavice rokavice KARNICNIK Neboštink.

— **Iz Splošna bolnica** je bila lani vse leto prenapolnjena. Razmere v splošni bolnici se tudi lani niso izboljšale, navzile obiljam in intervencijam. Domala vsi oddelki so bili vse čas prenapolnjeni, zlasti hude pa je bilo na kirurškem oddelku, ki je imel največ bolnikov. Ljudje so ležali na hodnikih in nošilihah in drugih zaslih ležalnic ter po trije na dveh postajah. Skupno je bilo lani središih v bolnici 2 tisoč 500 boln kov, za 3031 več kakor prejšnjim. Od teh se jih je zdravilo 17.300 na kirurškem oddelku.

V KAVARNO »STRITAR« je dospela nova damska kapela s harmonikašem Penttom ter oddelno pevko Barko. Danes v torek vso noč odprto!

— **Iz Rezervne oficirje** in vse čne hišne nesestnitke, ki se zanimajo za predavanje »Protiletalska zaštita z organizacijskega pravnega in finančnega vidika«, ki ga bo imel g. dr. Fran Ozrin, višji svetnik kr. banske uprave, vabimo, da se ga polnočilno udeležijo v petek 5. t. m. ob 20. v dvorani Udrženja jugoslovanskih inženjarjev in arhitektov v Zvezni II. nadstropje. Uprava poštobora Udrženja rezervnih oficirjev v Ljubljani.

— **Iz Ob zaključitvi razstave umetnostnega kluba LADE.** Razstava umetnostnega kluba LADE, ki je privabila tudi obožljivih praznikov, lepo število ljubljandnov, v prostore Jankovega paviliona, je bila 26. decembra 1939, zvečer zaključena. Splošna zadovoljnost s prvo večjo pridelitvijo oživljene LAde se zrcali med dru-

gim tudi v tem, da so bili razprodani vsi katalogi. Vseh obiskovalcev je bilo vstevši 1135, vsekakor lepo število za sedanje čase. Člani LAde bodo z velikim optimizmom nadaljevali svojo akcijo za oživljenje vseh štirih »Lade« in s tem za organizacijo velikih jugoslovanskih razstav v naših glavnih mestih od Sofije do Ljubljane.

— **Iz Opozorila davčne uprave.** Ljubljanska davčna uprava opozarja delodajalce v Ljubljani, da si morajo prikrbeti najpogostejše davčne karte za služinčad. Kdor bi ne imel davčne karte ali pa bi si jo nabavil po tem roku, bo moral plačati kazni v petkratnem znesku rednega davka. Karte prodaja davčna uprava v Ljubljani, Vodnikov trg 5, soba št. 14, II. nadstropje.

— **Vsi delodajalci** pa, ki plačujejo službeni davek, naj v tem mesecu predlože pristojni davčni upravi v pregled knjižice službenega davka za leto 1939. Če bi tega ne stili, bodo kaznovani po določilih zakona o nposrednih davkih. — **Davčni zavezanci** morajo vložiti napovedi za pridobitno, davek na poslovni promet in za rentnino na posebnem tiskanem obrazcu do konca tega meseca. Napovedi morajo vložiti davčni zavezanci, ki plačujejo davek na poslovni promet, bodisi kot pavšali ali kot knjižni. Tako imenovani knjižni morajo vložiti letne prijave ter napovedati poslovni promet lanskega leta. Kdor bi napovedi ne vložil v roku do konca tega meseca, bo plačal kazni 3 % odmerjenega osnovnega davka, 10 % pa, če napovedi ne vložil niti na osebni poziv v roku 8 dni. — **Podrobna navodila** so razvidna iz pozivov na uradni deski mestnega poglavarstva in davčne uprave.

— **Iz Rezervne oficirje** pozivamo, da se zglasijo v torek 2. ali v petek 5. januarja 1940 od 17. do 19. v društveni sobi poštobora Udrženja rezervnih oficirjev — »Zvezda« II. nadstropje. — **Kongresni trg,** kjer se jim bo sporočila važna naredba komande dravske divizijske oblasti. Poštobor Ljubljana.

— **Iz Upokojeno učiteljstvo** ima svoj družabni sestanek vsak prvi četrtek v mesecu ob 18. pri Novem svetu — Prešernova soba. Vabljeni vsi stanovski tovarši in tovaršice.

— **Iz Veliki predpustni ples** Sokola II se vrši v soboto 6. januarja v Kazini kamor so vabljivi vsi plesaljnji pa tudi drugi, ki so radi dobre volje. Sodeluje vojaški orkester, s čimer bo gotovo vsem ustrezeno. Ne pozabite torej: to soboto!

— **Iz Udrženja jugoslovanskih muzičkih avtora (UJMA)** sporoča, da je od 1. januarja njegova poslovavnica za Ljubljano in srece v bivši ljubljanski oblasti v Ljubljani Resljeva cesta 13-1, tel. 20-74. 3-1

— **Iz Ukradena koleca.** Izpred »Da« 1600 din vredno kolo neznane znamke. Kolo je imelo tov. št. 1.054.216 in je živo pleskano. Izpred Stritarjeve kavarne na Vidovdanski cesti je bilo ukradeno 1000 din vredno kolo znamke »Diamant«, opremljeno z dinamo svetliko in vishnjevo pleskano. Josipu Simončiču. — **Josip Goršič** pa je prijavil da mu je tat odpeljal 600 din vredno že nekoliko obrabljeno kolo znamke »Stritar« iz veže neke gostilne na Tyrševi cesti.

Soko! Posečajte in podpisajte Sokolski kino v Šiški!

Vsem cenjenim gostom

Javljam, da sem prevzel restavracijo kavarne KERŠIČ, Frankopanska ulica 1 od g. Oset, solastnice DAJ DAMA, z novim letom 1940.

Potrulil se bom voditi obrat na tem višku Prvovrstna domača hrana, izbrana vina, pivo, kava, čaj bodo vedno najboljše kvalitete in po najnižjih, vsakomur dostopnih cenah. Dvorana, separirane klubske sobe, družbam in društvo vedno na razpolago, v poletju pa lep senčnat vrt. — Odprto do 2. ponoči. — Postajališče tramvaja pred hišo št. 1. — Abonent si sprejemajo.

SREČNO NOVO LETO 1940 žel vsem znancem in prijateljem

MAJČEN MILAN, restavratel
TELEFON 21-53

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Prekliti izjave beseda Din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znaniko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par davek posebej, Najmanjši znesek 3.— Din.

Male oglase

»Slov. Narod«

sprejema uprave do 8. ure dopoldne

ZA VSAKO PRILIKO

najboljša in najcenejša oblačila si nabavite pri **PRESKER** Sv. Petra cesta 14.

KITSEJE

ENO VEČERNO JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

OREHOVA JEDRCA

nova, sortiran cvetlični med in medicob dobite na jenceneje v

MEDARNI

Ljubljana, Zidovska ul. 6 2. L.

Tapetnške javenca

sprejme takoj R. Sever, Ljubljana, Marijin trg 2. 247

POUK

Beseda 50 par davek posebej, Najmanjši znesek 5.— Din.

Strojepisni pouk

Večerni tečaj, oddelki od ½7. do 8. in od ½8. do 9. zvečer. Pouk tudi po diktatu. Tečaj od 1 do 4. meseca.

Novi tečaji se prične 8. januarja. Solmina zelo nizka. Moderna in največja strojepisnica! Vpisovanje dnevno do 8 ure zvečer. Christofor učni zavod. Ljubljana, Domobranska c 15, tel. št. 48-43. 3044

PRODAM

Beseda 50 par davek posebej, Najmanjši znesek 5.— Din.

PREMOG KOKS - DRVA

nudi

I. POGAČNIK

BOHORICEVA 5 — TEL. 20-59

Postrežba brezhibna!

Cenjenemu obhlatstvu vljudo naznanjam, da sem z novim letom otvoril

nov bife v Mariboru

Valvazorjeva ulica 30 (v palači dr. Sedaja)

Vedno bom mogel nuditi sveže zakuske in pristna, prvovrstna vina. Zato se za obilen obisk priporočam.

L. Kumlin

NAJLEPŠE BOŽIČNO DARILO

Ravljien: ZGODBE BREZ GROZE

Klabund: PJOTR - RASPUTIN

Ravljien: ČRNA VOJNA

Thompson: SIVKO

Maierjeva: RUDARSKA BALADA

Broširana knjiga stane 10.— din. Vezana knjiga stane 15.— din.

ZALOŽBA »CESTA«

LJUBLJANA — KNAFLJEVA UL. 8

NAJLEPŠE BOŽIČNO DARILO

Ali bo Ljubljana kdaj milijonsko mesto?

Zanimivo je, da se dotok podeželskega prebivalstva v naše mesto zadnja leta ustavlja

Ljubljana, 23. decembra
Razvoj naše prestolnice nam je vsem Slovincem še posebno pri srcu in zato se tudi včasih, zlasti, ko se nam bode skrbel za naše mesto v sedanjosti, vprašujemo, kakšna bodočnost se obeta Ljubljani. Majhen narod smo in ni čuda, če se nam pogosto oglašajo občutki manjvernosti ter si podzavestno želimo, da bi postali močnejši ter pomembnejši, da bi se razširila tudi naša mesta kakor so prestolnice velikih narodov. Spričo naglega razvoja mest po svetu in tudi pri nas, marsikdo tudi sklepa, da bodo mesta napredovala nezadržano vedno ter da bo njih razvoj še hitrejši od leta do leta sorazmerno s pospešenim splošnim ritmom življenja. Ali čaka tudi Ljubljana velika bodočnost? Ali se naše mesto lahko še razširi ne le po svojem zunanem obsegu, temveč tudi po številu prebivalstva v pravo velenje?

MESTA NISO NASTAJALA

PO NAKLJUČJU
Mesta niso nikdar nastajala le po srečnem naključju na nekem določenem kraju. Za njihov razvoj so morali biti dani pogoji. Sicer poznamo iz zgodovine mest tudi primere, da so ustanoviteljci naselili klatko malo določili, kje naj bo novo mesto, to se pravi, da so zavestno izbrali prostor za razvoj velikega kraja (to velja za neka nova mesta v Zvezi sovjetskih republik). Tam pa, kjer so nastajala mesta iz majhnih naselij že pred stoletji, ne da bi tedaj kdo slutil, da se bodo razvila tako, kakršna so zdaj, kjer se je torej zdel kraj izbira po naključju, so bili vendar dani posebni pogoji za razvoj mesta, čeprav smo jih spoznali šele dandanes. Seveda so se pa pogoji nastanka in razvoja mest spreminjali v dobah kakor so se spreminjale splošne socialne, kulturne in gospodarske razmere.

VPRAŠANJE NASTANKA LJUBLJANE

Da bi bolje razumeli razvoj mest v sedanjosti in bodočnosti bi se morali pogledati v preteklost. V našem primeru bi se morali predvsem pozanimati za nastanek Ljubljane. Kaj je odlikovalo kraj ob sedanjem Gradu, da se je tu razvil Stari trg in v bližini pozneje Novi trg ter upravi posvetilo in cerkveno središče? V podrobnosti raziskav zgodovinarjev, geografov in sociologov razvoj naselij se ne moremo spuščati. Pač pa naj zavrnemo zamoto, da se je Ljubljana razvila iz rimske naselbine Emona. Najstarejši del Ljubljane je nastal ločen od kraja, kjer je stala Emona, začel se je tudi razvijati potem, ko že zdavnaj ni bilo rimske naselbine. Posebno je znatno, da Stari trg ni nastal ob rimski cesti. Ustanoviteljci Ljubljane torej niso iskali zavetja za staro emonskim obzidjem, temveč so ga celo izgnali. Da je pa nastala Ljubljana v bližini nekdanje Emona, vendar ni povsem brez pomena. Ne le pri mnogih slovenskih večjih krajih temveč pri večjih mestih sploh sprevidimo, da imajo po svoji legi nekaj skupnega; razprostirajo se v večjih dolinah ali kotlinah, v središču pokrajine ali na prehodu, stični točki več pokrajin (gorate in nižinske, hribovite in dolinske). To velja za Ljubljano, Celje, Maribor, Ptuj itd. Kraj ob Gradu in Ljubljani je bil naravno središče večje pokrajine. To so spredelili Rimljani in za njimi tudi naši predniki.

IZVOR IMENA NASE PRESTOLNICE

Nekateri domnevajo (dr. J. Rus, »Organske osnove Ljubljanskega mesta«, Geografski vestnik 1938), da se je Ljubljana začela razraščati v svoji prvi dobi, ker je bila zbirališče večjih množic iz nekega posebnega razloga, zaradi neke ljudske organizacije. Ta organizacija bi naj bila slovenska župa. Sicer ni mogoče dokazati, da so kdaj obstajale na Slovenskem župe, vendar mnogi raziskovalci soglašajo, da je velika verjetnost obstoja žup. Da je obstajala ljubljanska župa, najbrž kaže po dr. Rusovem mnenju že samo ime naše mesta, ki pomeni prvotno v množini Ljubljane prebivalce kraja Ljuba. Dr. P. Skok dokazuje, da je pripnalo — janes praslavska ter da je z njo sestavljena večina imen starh slovenskih plemen, zlasti pri sedanjih Rusih in Čehih. Pri Ljubljani je pa debljo se starejšo od pripone in po mnenju prof. Ramova »Ljub« ni najbrž slovenskega izvora, temveč so ga Slovenci povzeli verjetno od prejšnjih prebivalcev kraja. Zdi se, da je ime Ljubljane prvotno pomenilo prebivalce ljubljanske župe, kraj sam se je pa imenoval trg, pozneje, ko sta bila dva trga, Stari trg.

PRIVLAČNOST GRAJSKEGA HRIBA

Posebno prednost je nudil v tistih časih kraju hrib, sedanjí Grad. Ze v ilirskih časih je bil priljubljen ljudem ob sovražnih napadih. Razne izkopanine dokazujejo, da so imeli Rimljani na Gradu utrjeno vojaško opazovalno šč. Tudi Slovenci so pozneje znali ceniti hrib. Stari Slovani so postojanke na vzvišenih legah navadno ogra-

dili (v slovensčini je še živa beseda ograd) in imenovali so jih gorod, grad. Arheologi so odkrili takšne »gradowe« skoraj povsod, kjer so kdaj prebivali Slovani. Ob vznožju sedanjega Gradu je bilo zbirališče prebivalstva, med tem ko hrib sam ni bil naseljen; tja se je prebivalstvo zateklo le po potrebi, ko je bilo na hribu tabor šče. Grad sam pa je bil sezidan šele v fevdalnih časih. Ljubljanski grad je omenjen v listinah prví 1. 1256 in tedaj je bil že glavni grad, na čelu sedmih podrejenih gradov kot castrum capitalum.

POGOJI ZA RAZVOJ MESTA

V NOVEJŠI DOBI

Po tem nam postane nekoliko razumljivši nastanek našega mesta. Sprevideli smo, da so morali biti tudi že v davnini dani posebni pogoji za nastanek in razvoj mest. Toda, čeprav so dandanes pogoji za razvoj mest v marsičem drugačni kakor v starem in srednjem veku, vendar je eden glavnih pogojev še vedno legi, ki se pač tudi v stoletjih ne spreminja. Dandanes sicer že prevladujejo reke, osušujemo jezera, kopljemo prekope vrtamo gore itd., vendar še niso pogosti primeri, da bi takšna poseganja v naravo bistveno spremenila večje pokrajine in vplivala na razvoj krajev. Ljubljana je še vedno upravno središče, a zdaj je njeno upravno področje nekoliko večje. Da je pa upravno središče, je treba predvsem pripisovati njeni legi, temu da je tudi prometno središče. Zato je tudi hkrati gospodarsko središče slovenskih pokrajin. Nedvomno je treba pripisovati predvsem temu hitrejši razvoj Slovenije, čeprav znatno okrnjeno.

Za rast mesta pa ni dovolj le, da je upravno in gospodarsko središče. Vsak razvoj ima svoje meje in je dan že vnaprej. Smemo pričakovati, da se bo Ljubljana še razvijala, a vedeti moramo, da je njen razvoj odvisen od velkosti upravne področja in njegovih splošnih gospodarskih razmer. Ne smemo pozabiti, da ima dravska banovina le okrog 1.200.000 prebivalcev. To se pravi, da bi vse njeno prebivalstvo bilo komaj dovolj za milijonsko mesto. Vedeti moramo tudi, da je velikost velikih mest večjih narodov prav tako odvisna od velikosti področij, ki teže k tem mestom in od gospodarske moči pokrajin ali držav, čigar središča so ta mesta. Ni le naključje, da sta največji mesti London in New York, saj sta prestolnici najbogatejših in velikih držav.

LJUBLJANA NE MORE POSTATI

MNOGO VEČJA

Zato ne vidimo nobenih pogojev, čeprav bi bila Ljubljana upravno središče vsega slovenskega ozemlja, da bi se slovenska prestolnica lahko razvila v mnogo večje mesto kakor je zdaj. Verjetno je, da bo Ljubljana kdaj imela desetino prebivalstva banovine, kar je pa tudi že dovolj, če naj ostane zdravo razmerje med številom mestnega in podeželskega prebivalstva. Če bi se morda kdo skliceval na to, da ima n. pr. Praga sedmino prebivalstva Češke in Moravske, pri tem ne sme pozabiti, da je bila sedanja češka prestolnica glavno mesto države s 15 milijoni prebivalcev. Sedanje njeno upravno in gravitacijsko področje je pa znatno premajhno. Če računamo, da se bo prebivalstvo naše banovine v doglednem času povečalo na 2 milijona, tedaj se bo Ljubljana lahko kvečjemu na 200.000. Prirastek prebivalstva v

Sloveniji znaša približno 11 na 1000 prebivalca, kar pomeni, da se prebivalstvo pomnoži na leto približno za 13.200. Pri nespremenjenem naraščanju prebivalstva bo torej banovina štela 2 milijona prebivalcev šele čez dobrih 50 let! Če bi pa prebivalstvo v sami Ljubljani naraščalo tako počasi, 11 na 1000 ali okrog 900 do 1000 prebivalcev na leto, bi se v isti dobi pomnožilo približno le na 140.000

DOTOK PODEŽELSKEGA

PREBIVALSTVA SE USTAVLJA

Vendar bi se morda kdo še skliceval na to, da se mestno prebivalstvo ne množi samo iz svoje srede, temveč, da je vedno tudi močan dotok podeželskega prebivalstva. Podeželsko prebivalstvo se v resnici stalno priseljuje v mesto, toda le v razmerju, kolikšnim priselencem mesto lahko nudi zasluzek. Delavci se priseljujejo, če jim obrt in industrija nudi zasluzek, prav tako obrtniki in trgovci. V Ljubljani smo pa začeli celo opažati, da jo zapuščajo številni delavci, ker so se začeli ustavljati; industrijski obrati. Število trgovskih in obrtnih obratov tudi več mnogo ne narašča. Zdi se, da je mestna sredotočna sila že precej izčrpana. Naša mesta ne morejo nuditi presežku delavnih moči s podeželskega zasluzka, zato morajo naši delavci še vedno računati s izseljevanjem. Prav zaradi tega pa tudi ne smemo pričakovati, da se bo prebivalstvo naše banovine lahko še precej pomnožilo, četudi bi narodova življenjska sila ostala neizčrpana.

Seveda bi razvoj industrije lahko zelo mnogo pripomogel napredku slovenske prestolnice, a je vprašanje, če se bo industrija lahko kdaj tudi ob najugodnejših pogojih razvila v Ljubljani tako, da bi dobi doma zasluzek ves presešek prebivalstva ter da bi se izseljevanje lahko povsem ustavilo. Mnogo bolj se pri nas industrija ne more razviti, vseh pod sedanjimi pogoji ne. Domača poraba je kmalu pokrita, izvoz industrijskega blaga iz Slovenije je pa tudi zelo omejen. Njegov razvoj mnogo naravnega bogastva, razen premoga, ki ga je pa dovolj tudi v drugih pokrajinah države. Gozdno bogastvo pa že preveč izčrpavamo, tako da izsekamo več lesa kakor ga prirasa.

SLOVENIJA PREREVNA ZA

VELIKO MESTO

Pri hladni presoji lahko spoznamo, da za velik razvoj Ljubljane ni — in najbrž jih ne bo tudi v dogledni bodočnosti — pogojev. Ljubljana ne more postati milijonsko mesto in najbrž ne bo nikdar štela niti 500.000 prebivalcev. Vsa Slovenija je prerевна, da bi se lahko v njenem središču razvilo veliko in bogato mesto. Nekateri mislijo, da se bo Ljubljana v prihodnjih desetletjih razrasla celo do Kranja in Kamnika, kar je pa zelo težko verjeti, saj je že zdaj njen obseg zelo oblačen in je dolžina cest v primeri s številom prebivalstva prevelika. Pomisliti je treba, da je obseg ljubljanske občine približno tako velik kakor teritorij Rima.

Če se na Ljubljano ne bo več mnogo povečala, s tem ni rečeno, da je to kakšna posebna nesreča za Slovenijo. V resnici je število kmečkega prebivalstva glede na pasivnost kmetijstva preveliko, vendar v samem povečanju Ljubljane še ni rešitev socialnih vprašanj v Sloveniji.

Sokolske pokrajinske smučarske tekme

Za severozapadne župe bodo 6. in 7. januarja v Bohinju, za vse druge pa 20. in 21. januarja na Kopaoniku

Jesenice, 2. januarja

Že pred vojno so bili nekateri člani Sokola vneti smučarji, ki so poleg telovadbe gojili tudi smučanje. Vendar so bili to le redki pionirji, saj smučanje takrat še ni bilo tako razširjeno kakor danes. Po vojni je smučarstvo v vsakim letom vedno bolj pridobivalo in se kmalu mogoče razmahnilo med našim prebivalstvom. Tudi sokolsko društvo so uvidela koristi in lepoto te panoge zimskega športa in mu posvetila posebno pozornost. Sokolstvo se je pobrigovalo, da se je smučarstvo v edinih pravilno organiziralo. Pri tem pa je strogo pazilo, da ostane smučarstvo koristna panoga in da ne pride v strast in pretiravanje, ki zdravju samo škodi, čeprav prinaša rekorde.

Smučarstvu v sokolstvu ni cilj rekordstvo, marveč zdrav in smiseln razvoj telesnih in duševnih sil. Sokolske smučarske tekme nimajo namena, postavljati novih znamk, marveč s tekmovalni vrstiti propagando za to zdravo in lepo telesno-vzgojno panogo. Obenem pa naj tekmovalništvo goji smisel za vztrajnost, skupnost in tovarštvo. Da bi tekmovalništvo imela res samo telesno-vzgojni in propagandni cilj, je na sokolskih tekmah prepovedano dajati tekmovalcem kakršna koli darila, zve-

zana z vrednostjo, ampak se najboljšim izročajo le diplome.

Prve značajnejše sokolske smučarske tekme so bile III. smučarske tekme župe Kranj 1931. leta v Strazlišču.

Prihodnjo zimo so bile že I. savezne smučarske tekme, na katerih so sodelovale tedaj samo tri slovenske župe, zato pa se je v tem letu smučarstvo v sokolstvu silno razvilo in je bilo v 17 župah že 2000 smučarjev. Nato so se leto za leto vrstile razne številnih društvenih in župnih tekem savezne tekme, na katerih je število stalno rastle. V zimi 1936/37 je število sokolstvo okrog 10.000 smučarjev s primernim številom tekmovalcev.

Razen navedenih tekem je prirejal Savez slovenskega sokolstva smučarske tekme, katerih so se redno udeleževali naši in češkoslovaški sokolski smučarji, razen teh pa nekajkrat tudi poljski in bolgarski.

Lansko zimo so bile zelo neugodne snežne razmere, zato so tudi naše savezne smučarske tekme odpadle. Letos pa je Savez zaradi oddaljenosti mnogih žup razpisal dvojje pokrajinskih smučarskih tekem, katerih ene bodo za severozapadne župe v dneih 6. in 7. januarja v Bohinju, za ostale župe pa 20. in 21. januarja na Kopaoniku. Po prijavah sodeč, bodo sokolske smučar-

ake tekme v Bohinju nov lep dokaz telesno-vzgojnega dela sokolstva v narodu!

Spominu Antona Vrviščarja

Metlika, 27. decembra
Prav v času božičnega razpoloženja je vse Metličane, okoličane in mnoge znanke v Beli Krajini globoko pretresla vest o nesladni smrti meščana in čevljarkega mojstra g. Antona Vrviščarja. Kdo bi si mislil, da zaide koščena žena prav za božič med vrste, kjer je dihal življenje moč najlepših let. Kloniti je moral pred neizprosni zakonom narave, zadet od kapi, kot mučenik svojstvene bolezni.

Pokojni je bil širok Bele Krajine znan kot blag, skromen in postrežljiv mož, značajan in pošten obrtnik, in je kot tak užival vse simpatije meščanov in ostalega prebivalstva. Posebno poznan je postal zaradi svoje izredne telesne obilnosti, saj je na teži beležil okrog 170 kg in je zaslovel kot težni najtežji obrtnik v Beli Krajini. Mladostno močan je kljub telesni oviri do svoje smrti delal kakor mlavica in to največ v utrudljivem stoječem položaju. Pred leti, ko ga telesa teža še n. toliko ovirala, se je udeleževal v agilni gasilski četi in je bil stalen obiskovalec narodno naprednih prireditvev. Zadnjih deset let je bil prisiljen opustiti tudi to, ohranil pa je kljub temu zdrav humor do svoje prerane smrti.

Metličani so pokojniku priredili prav veličasten pogreb. Spremili so ga na zadnji poti vsi prijatelji, stanovski tovariši in znanci. V toplih besedah se je ob grobu poslovil od rajnega mestni župan in predsednik gas. čete g. Ivan Malčič, nakar je zemlja vzela v se zopet del neizprosne davka človeških življenj. Spomin na Vrviščarja pa bo ostal v Metliki lep in trajen!

Cigan opeharil kmeta

Krško, 29. decembra
Na sam božič popoldne se je pripetil v bližini Krškega dogodek, ki jasno kaže, kako lahko verno je naše ljudstvo, kateremu vsi opomini in nasveti nič ne pomagajo. Na Česnicah pri Leskovcu živi premožni kmet Mirt Jazec, kateremu so bili vsi čigani konji. Sklenil je pregovornici cigana, naj bi zamenjala konje, čeprav bi on še nekaj doplačal. Cigan ni bil ravno nedovzeten za kupčijo in se je takoj spustil v pogajanja. Precej časa sta barantala, toda cigan vendar ni hotel popustiti od svojih pogojev, dokler mu ni Mirt pokazal 3500 din. Čim je cigan videl denar je koj popustil, pod pogojem, da da Mirt denar takoj njemu, on pa mu pripelje takoj naslednje jutro konje, pa Mirt je nekaj časa še razmišljal, končno pa je privolil in res izročil denar ciganu. Seveda je naslednjega jutra zamenjal konje na konje Cigana ni bilo. Še manj pa, da bi vsaj vrnil denar. Kočn je kmet le spoznal, da je opeharjen in je sleparja prijavil orožnikom.

Po opisu je cigan star okrog 35 do 40 let, nizke postave, suh, kozav po obrazu, na desni roki ima prst ukrivljen in kaže, da je zlomljen. Obleden je bil v slabo obnošeno črno obleko in je hodil s ciganko. Ako bi kdo po tem opisu mogel spoznati cigana, odnosno ga kje videl, naj ga zadrži in hitro obvesti orožnike.

Kakor vse kaže, je denar že izgubljen, vendar pa upa Mirt, da bo vsaj konje dobil v zameno, ako jih premeteni cigan že ni prodal komu drugemu.

Iz Trbovelj

— Umiranje in krsti v Trbovljah. V zadnjih dveh tednih so umrli: Dolanc Jožef, upokojeni rudar, star 69 let. Pokojni je bil zaradi svoje značajnosti splošno priljubljen ter je bil še iz vrst stare rudarske garde, ki je slovela po izredni marljivosti in delavnosti. Njegova smrt je zbudila zlasti v rudarskih krogih iskreno sočustvovanje. Pešl Ana, delavka v steklar. ni 21 let, Strahovnik Neža, roj. Zmrzlak, žena posestnika, stara 66 let, Hercog Barbara, vdova, 69 let, Faidin Marija, rojena Lekar, vdova, 77 let, Vovk Ana, delavka, 70 let, Florenčin Franc, bivši gostilničar in posestnik v Trbovljah, 71 let, ki je bil posebno zaslužen za povzdigo gostilničarske stroke v Trbovljah za časa svetovne vojne in v prvih povojnih letih, ko je načeloval trboveljski gostilničarski zadrugi, katero je unapredil v mnogem pogledu, Florjanc Anton, 71 let. Prizadetim naše sožalje! — Krsti: Kršeni so bili Pestotnik Ljudmila, Zaman Dragica, Smod's Mehtilav, Naraglav Alojz, Narberger Marija, Košir Silvester, Klemen Marija, Kajtna Marica, in Reinhard Milka.

— Po božičnih praznikih, ki smo jih obhajali v dolini in okoliških planinah ob krasnem ugodnem in ne prehladnem vremenu skoraj brez snežne odeje, je v sredo ves dan snežilo in kazalo je, da nam bodo težki zimski oblaki v vsem izobilju narasli snega ter s tem obdarovali snega željno mladino, nič manj pa naše prijatelje.

Najprej smo mu morali pretpati mišiče. Jezeršek. Strašno je močan, rečem vam! Prav gotovo bolj ko Edi z Joškom vred! Tudi brije se žel! Ce ima kdo pogum, nastavi li lice? Nobeden?... Pač: Ogrizek! Oho!! Jezeršek pa da zna čarati. Zamahnil bo z roko kar se da, bo klofuta obsedela — »obsedela«, je rekel! — Na licu... ali ne bo Ogrizka prav nič bolelo... Niti najmanj! Se čutil da ne bo! Oho, oho!! Za čarovnije sem bil že od malega navdušen, pazljivo torej! In čisto od blizu! Jezeršek je delal najprej neke čudne kretnje pred Ogrizkovim obrazom ter si pri tem zagonežno mrmral v brado. Dasem napenjal ušesa, razumeti ga nisem mogel. Škodali... Potem je krepko zamahnil... in klofuta je »obsedela«. Na mojem licu! In samo zato, ker ne znam gledati v dve smeri! Stefanu se kaj takega ne bi moglo pripetiti!!... Ogrizek se je namreč strahovito grohotal, pa Jezerškove roke še videl nisem. Jezeršek: Ce je Ogrizka kaj zabolelo? Ogrizek: Niti govora! Toda mene!... In sem v levo stran živno zardel! Smeš. Vse sumim, da sta bila zmenjena, dasi me gleda Ogrizek stla nedolžno. Mu nič ne verjamem! Mama pravi! Tiba voda globo-

Ije zimskega športa, ki so se za praznike nekoliko razočarani razgledovali po sedovih belih in vzdolž pobočij sv. Planine, Mrzlice in Kuma. Sedaj je zapadlo do 30 cm dobrega pršica na vseh treh trboveljskih vršcih in naši smučarji si bodo brez skrbi opasali svoje športno orožje, da preizkusijo svojo umetnost po mili volji. Za Silvester je bilo prav živahno na naših planinskih postojankah in kot čujemo, se zlasti za Sv. Planino najavlja vedno več gostov posebno iz hrvaških krajev! Mrzci ca je bila tudi dobro obiskana. Glede mraza se naši prijatelji suhe in ostre zime ne bodo pritoževali, dasiravno se je živo srebro tudi pri nas v zavarovani dolini stislilo kar na 19 stopinj pod ničlo. Mladina se seveda že z vsem pravom poslužuje zimskih radosti ter ponekod postaja celo preoblestna. Vse trboveljske ceste, zlasti one, ki »odijo« s pobočij v dolino, so izpremenjene v senkaliska in drnšča. Nikogar ni, da bi mladino opozorili na nevarnosti takega početja za promet zlasti tudi za pešce. Rudarji, ki hodijo ponoči po teh zamrzlih in izglajenih poteh na delo in domov, so v nevarnosti, da izpodrsnejo in se težko poškodujejo. Oblast na prepove smučanje, drsanje in sankanje po cestah, hšimn posestnikom pa naj odredi, da pred svojimi hšami potresejo poti in ceste s pepelom.

Tik Ljubljane srednji vek

Ljubljana, 30. decembra 1939.
Na Stefanovo sem bil na Lavri, prijazni vasi tik prve postaje od dolnjskega kolodvora. Ko sem se zvečer vračal domov, sem videl, da je tudi ta vasica napeljala v svoje domove in hleve električno razsvetljavo. Nemalo sem se za začudil, ko sem opazil, da edino javne zgradbe, zlasti šola in železnika postaja nista preskrbljeni s to moderno napravo. Ali je res občina tako revna, da ne zmore nekaj jurjev, da bi napeljali v šolo elektriko? Ali je morda učitelstvu in šolskim otrokom nevoščilja, da jim ne privoži luči? Kje je naprednost in prosvitljenost? Isto velja za postajo. Vsak potnik se čudi, kako je to neapraktično, biti dandanes brez električne razsvetljave. Čas bi že bil, da se temu napravi konec in da se železnisko ravnateljstvo pobriga, da ne bo pred nosom Ljubljane vladala še črna tema in srednji vek.

Z Jesenic

— Prenatrpani osebni vlaki. Vlaki, ki vozijo med Jesenicami in Bohinjsko Bistrico, so skoraj vedno tako polni, da mora skoraj tretjina potnikov stati. S temi vlaki se vozijo večina delavci, ki so zaposleni pri Kranjski industrijski družbi. Frekvenca je sedaj veliko večja kot v preletnih mesecih, ker se v zimski dobi delavci ne morejo voziti s kolesi. Delavci prosijo ravnateljstvo državnih železnic v Ljubljani, da bi vsaki garnituri dodelilo vsaj še en voz.

— Na pošti Jesenice-Fužine smo pred mesec dobili tako zaželen telefon. S tem je bilo strankam iz spodnjega konca mesta zelo ustreženo, ker so morale prej hoditi telefonirat na Jeseniško pošto. Toda s telefonom strankam ni kdove kaj pomagano, ker ni telefonske celice. Ker so telefonska poročila večinoma zaupnaga značaja, se stranke zelo nerade poslužujejo telefona, ki je montiran v veži, odnosno v čakalnici, v kateri je vedno več ljudi, ki prihajajo na pošto po opravkih. Skrajni čas je, da se na tej pošti, ki ima izredno velik promet, čimprej napravi telefonska celica, da se bodo stranke telefonov v slučaju potrebe neženirano posluževale.

SPORT

— Smučski tečaj v Škofji Loki. Sedaj, ko imamo snega prav pred durmi zadosti, je tudi Tujskoprometno društvo v Škofji Loki uvidelo, da lahko izrabi zimsko sezono. Prelep je smučski svet okoli Škofje Loke, tako da bi bilo res škoda, če bi ostal neznan smučarskim krogom. V Škofji Loki in tamošnjih gostiščih je dovolj prostora, oskrba je pa prav poceni. Da bi gostje lahko izkoristili svoj zimski dopust pravilno, da bi se lahko seznanili s smučsko umetnostjo in z okolico Škofje Loke, je prevzel ag. ni učitelj g. Janko Sicerli vodstvo smučkega tečaja, ki bo trajal do 11. januarja. Vstop in izstop je mogoč vsak čas. — G. Sicerli je znan kot pionir smučkega športa v škofjeloški okolici. Leto in leta je vadił šolsko mladino vseh okoliških hrbov v smučskem športu, pa bo prav gotovo tudi udeležencem sedanjega tečaja znal pripraviti prav veselo in užitek polne ure v snegu. Radi vseh podrobnosti se je obrniti na Tujskoprometno društvo v Škofji Loki, ki sprejema pr. jave in preskrbi hrano in prenočišče.

ko dere!... Kaj si morem: oba sta repentna...! Maščevanje je sladko! Da se Jezeršek vsaj kolikor toliko oddolžim, sem ga »zašpecal«. In je postavil gospod učitelj v kot najprej njega, nato še mene. Da bo koza cela in volik sit, je rekel. Konec ure sva si morala podati roke, toda sem nalašč gledal v tla. Sploh se mi je Jezeršek strašno zameril! Na dan vseh mrtvih... No! Če bom kdaj učitelj, prisrežem, da ne bom nikoli trpiti ljudi s takimi nalogami!... In če, potem bom vedno napisal na tablo tudi prvo besedo! Prav gotovo! Gospod učitelj me še čudno gleda. Mama bi rekla da »pisanos«. Ce se mi nemara ne ljubi prijati za peto? »Ne... to ne!... Ali prva beseda...« Naj prvo izpustim ter nadaljujem kar a drugo. Bom prvo pripisal kasneje!... Gospod učitelj se sploh rad šali. Hitro, hitro!... Samo še pet minut da imam časa! Ah! — Oh! Nekaj sem vendar napisal! Nekaj malega... ali se nič ne bojim, kajti je gospod učitelj že v začetku ure poudaril, da ima rad kratke naloge. Kratke in jedrate! In moja je zares kratka... (Se nadaljuje.)

RIJAVEC VLADIMIR:

Pogled nazaj

Prva šolska naloga. Iz slovensčine. Pouk se je namreč že pričel. Spet minevajo dnevi počasi... in posebno one ure med štirimi stenami se vlečejo po polzevo. Vsenakoli sama znana lica, ki mi postajajo iz dneva v dan dolgočasnejša. Le par repetentov. Sedijo v zadnjih klopih in se držijo kot da so pojedli ne vem koliko učbenosti... Vendar so mi povedali simpatični... in sem jim to tudi povedal. »Simpatičen« je sploh odlična beseda, ki sem se jo naučil od naše gospodine... Seve: Jezeršek mi ni simpatičen. Niti malo! Zna sicer napraviti »most«... da vam povem natančneje: vleče se na hrbet in se potem dvigne v zrak, ali samo s trebuhom, z rokama in nogama pa ostane na tleh... Da, to zna sijajno... ali mi kljub temu ni simpatičen! Strašno se mi je zameril! Na dan vseh mrtvih... Smešen naslov! Čudim se gospodu učitelju, kje ga je neki zmogel!... Na dan vseh mrtvih... »Mrtvi« je še posebej naglasil! Dvakrat kot da je bilo to potrebno! Ze tako zadnje čase mnogo razmišljam o smrti, tudi pogreb sem doživel, in sedaj še »mrtvi«! Na dan vseh mrtvih, ph! Vsi so sklonjeni nad zvezki. Stefan, ki ga je gospod učitelj posadil na mojo desno... Da, tudi Stefan je repetent, pa mu človek ne bi prisodil! Res ne! Majhen je in

slaboten. Priprčan sem, da bi ga brez težave položil, če bi se šla metati!... In tudi drugače! Sploh je edini repetent, ki ne sedi v oslovski klopi!

Pol strani, najmanj pol ima že popisan. Stefan. — Jaz pa še vedno menam peresnik med prsti... Saj vem mnogo tega... čutim v možganih... na kraju jezika mi je... čisto, čisto na kraju! Le prvo besedo da bi imel... ali je nikakor ne morem najti! Čudno: kadar jo potrebujem, je ni!... Le prvo besedo, pa bi šlo kakor namazano!!

Res: Stefan mi je izmed vseh najbolj simpatičen, čeprav se nikoli ne zasmee in malo govori! Pravijo, da je bolan, pa ne verjamem. Tudi kašlje ne. In sploh: če bi bil jaz bolan, prav gotovo ne bi hodil v šolo!

Stefan je zelo učen. Vse prav odgovori, kar je vprašan. Vse! Se nobenkrat ni pograbil in ga gospod učitelj vsak dan pohvali!... Le to mi noče v glavo, kako je mogel postati repetent... Največ zna v razredu!

»Stefan!«
»Prosim?« — Stefan je vljuden. Zazri se je vame s svojimi pametnimi, temno-rjavimi očmi.
»Reci mi...«
»Pssst!«
»No, Stefan! Reci mi prosim prvo besedo! Le prvo!... Stefan, Stefan!«
»Pssst!«

»Poglej vame, Stefan!«
»Saj gledam! Kaj še hočeš?«
»Ali čisto vame pogled!... Tudi z desnimi očesom!«
»Mir!« — Gospod učitelj naju je opozoril.

Him! Čudno je to s Stefanovimi očmi! Prigled bi, da je gledal vame le z levim... a z desnim gospoda učitelja. Zares!

»Stefan! Poglej me še enkrat!... Reci mi Stefan, kako to napraviš?«
»Nič ne napravim!«
»Tako rad bi se naučil, Stefan!... No, povej!«

»Ali kaj?«
»To, z očmi...?«
»Prirojeno mi je... In mir mi daj! Pih rajši!«

Pih!... Pih!... Lahko je reči!... Ko pa ne najdem prve besede in je ne!... Saj sem bil na pokopališču... tudi mislim, da so Vsi sveti veliki prazniki, kajti je mama dan poprej spetka rožinovo potico... in na trgu sem videl mnogo cvetja... toda če ne najdem prve besede...!!

Škoda, da so Stefanu njegove oči prirojene! Če mu ne bi bile... ali on nikoli ne laže! Vem, vem: smešno se vam zdi, da bi rad znal gledati z vsakim očesom v drugo smer... pa poslušajte poprej:

Oni dan. Jezeršek. Da nam bo pokazal nekaj zelo, zelo zanimivega in smešnega. Repetent, sem si dejal, ta zna!

Kako je organizirana finska vojska

V mirnem času je štela samo okrog 33. 000 mož - Vrhovni poveljnik je prezident republike

Maršal Mannerheim

Vojna med Sovjeti in Finsko je opozorila svet na finsko armado in vzbudila zanimanje za njeno moč pa tudi za njeno organizacijo. Svet je doslej malo vedel o Finski, še manj pa o njeni vojski. Redki so bili ljudje, ki so vedeli, da se lahko Finska ponaša s slavno vojaško preteklostjo. Finski polk v švedski armadi Gustava Adolfa je veljal za elitno enotico, v ruski carski armadi se je pa rekrutiral v Finske en gardni polk.

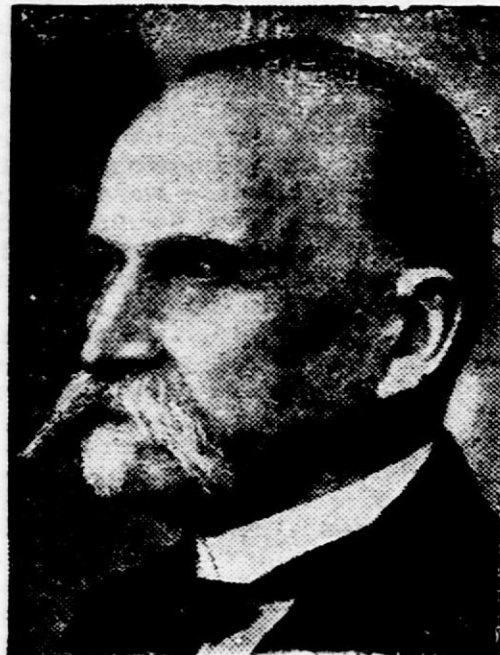
Sedanja Finska se je kotila po svetovni vojni od Rusije in ustanovljena je bila samostojna finska država. Finska meri 388 tisoč 483 kv. kilometrov in šteje okrog

3.500.000 prebivalcev. 89 odstotkov prebivalcev je finske narodnosti, 11 odstotkov pripadajo švedski manjšini, ki je pa povsem lojalna. Finci so na vseh kulturnih stopnjah, nepismenosti med njimi malone ni. Finska vojska je bila leta 1925 reorganizirana in vrhovnega poveljnika vojske, organizirana približno takole: vrhovni poveljnik je prezident republike, ki opravlja tudi svojo funkcijo potom notranjega ministra in vrhovnega poveljnika vojske. Izvršna organa sta vojni ministerstvo in generalni štab. Država je razdeljena na 15 dopolnilnih okrajev in 4 poveljstva mest — Helsinki, Viborg, Sveaborg in Sandham. Dopolnilni okraj skrbi za vse, kar je v zvezi z vojnimi obvezniki, nabori in mobilizacijo.

V mirnem času je štela finska vojska 3 pehotne divizije, eno lovsko brigado in eno konjeniško brigado. Pehotna divizija šteje v mirnem času tri polke po 3 bataljone, 1 polk lahkega topništva z 8 baterijami, 1 oddelek težkega topništva z dvema baterijama havbic, 1 kolesarski bataljion po 4 čete (pozimi imajo vojniki namesto koles smuči) in 1 samostojno mitraljezsko četo. Lovska brigada obsega 3 lovsko bataljone, lovski topniški polk in samostojne mitraljezke čete. V konjeniški brigadi sta dva konjeniška polka po 4 normalne, mitraljezki in 1 remontni eskadron.

Finsko letalstvo je štelo leta 1931 samo 9 eskadrilj po 8 letal, skupaj 72 letal. Število letalcev se je seveda pozneje znatno povečalo in v začetku spopada s Sovjeti je imela Finska že okrog 150 letal. V primeri s številom sovjetskih letal je seveda to malenkost. Tehnične čete so organizirane v petih samostojnih bataljoni in sicer ženijski, avtomobilski, železniški, brozjavni in radiobrozjavni. Razen tega ima Finska 2 samostojni četi, eno ženijsko in eno brozjavno. Finska ima samo stare vojne ladje. Oborožena je finska vojska ve-

činoma z orožjem ruskega izvora. Samo lahke strojnice so delo švedske tvornice Madsen. V mirnem času je štela finska armada okrog 33.000 mož. V prvih dneh vojne so lahko postavili Finci pod orožje 100.000 mož, pozneje se je pa dvignilo to število na 250.000. Kar se tiče notranje organizacije, discipline in izvežbanosti so vzeli Finci za vzor nemško armado in prilagodili svojo vojsko posebnim finskim razmeram. Finci so že po naravi dobri vojniki, poleg tega so pa dobro izvežbani in oboroženi. Bore se na domači zemlji, ki je sovražniku že sama po sebi težka ovira. Navzlic neznatnemu številu je finska armada vojaška sila, s katero mora prav resno računati celo tako velika država, kakor jo imajo Sovjeti, ki so se pred svetom s svojimi neuspehi pošteno blamirali.

Prezident Kallio

čolni. Samo ob sebi razumljivo je, da ima Anglija kot pomorska velika sila velik interes na gradnji velikih hidroavijonov. Angliški kapitan Mc Millan je v svoji tudi v nemško prevedeni knjigi »Letalstvo na fronti« že pred dvema letoma zahteval gradnjo velikih vodnih letal, podobnih letalcem ladjam. Tako letalo so Angličani tudi zgradili. To je letalo Short Sunderland. Gre za veliko vodno letalo s posadko 6 do 8 mož, ki doseže hitrost do 335 km na uro. Eno tako letalo je letelo iz angleškega pristanišča Penbrooke v Gibraltar in to 2.000 km dolgo pot je preletelo v 8 urah. Tak orjaški hidroavijon ne more doseči take višine kot lovski letala ali bombniki. Dvigne se lahko največ 6.000 m visoko. Angleško letalstvo ima tudi najmodernejša lovška letala Hurricanes in Spitfires. Hitrost teh letal znaša 450 do 550 km na uro. To so letala sama za enega moža. Nemški strokovnjak piše, da so ta letala zelo dobro oborožena s strojinicami in da je nevarno srečati jih v zraku.

Golovin v službi Anglije

Ze ta kratek potek kaže, da Anglija ni posejala v vojno nepripravljenosti. Leta 1936 je izdal bivši ruski carski častnik Golovin knjigo o letalski strategiji. General Golovin je pobegnil po revoluciji iz Rusije in stopil v angleško službo. Strinja se s bivšim angleškim ministrskim predsednikom, ki je dejal, da od trenutka, ko je človek zavojel zrak, meje Anglije niso več pri doveru, temveč na Renu. Golovin je priporočil preventivno vojno proti Nemčiji, češ da je močna Nemčija nevarna Angliji kot svetovnemu imperiju. Sedanje angleške letalske metode se opirajo na Golovina, ki je slovel že v ruski vojski in med vojno tudi v zavezniških armadah.

Strupeni plini v morju

Kakor izpuhtevajo včasih strupeni plini in hlapi iz razpok na površini zemlje, tako lahko puhte iz zemlje tudi na (morski). V takem primeru pa seveda plinov ne moremo vedno opazovati, ker se večina izgube v vodi. Pač jih pa lahko spoznamo po vodi sami, ker dobimo naenkrat posebne učinke. En tak primer so ugotovili na zapadni obali Južne Amerike, ob morju v republiki Chile.

Tam so že dolgo opazovali, da pogine v morju na določenem kraju mnogo hobotnic in neke vrste morskih rib, ki so v tistih krajih zelo razširjene. To se jim je zelo temno zagotnjevalo, ker tudi ptice tam ni bilo, dočim jih je mnogo povsod tam, kjer se lahko hranijo z ribami. Zlasti so pogrešali pelikane in galebe. Ne vemo so pa prišli na to, da se vse te morske

živali zastrupijo s strupenimi plini, puhtenimi iz morskega dna. V doloceni globini je voda zastrupljena z njimi in vse življenje v nji je pokončano.

Muhasti maček

Stari samec Jordan, eden najboljši znanih davčnih eksperimentov v Haagu je imel vse svoje življenje samo eno strast — mačke. Igral se je z njimi in jih redil, če jih je pa mogel poslati kam na razstavo je bil ves iz sebe od veselja. Ne-

pravno je dobil njegov maček na mačji razstavi prvo nagrado. Stari Jordan je kar poskakoval od veselja. Uspeh je pa zmašal glavo tudi zmagovalnemu mačku. Naenkrat ni bil več tako priden kakor prej in doma mu ni več ugaalo. Nekaj dne je izginil. Jordan je bil ves iz sebe in malo je manjkalo, da ni zbolel od žalosti. Da bi pozabil na ta udarec se je napotil v nedeljo v svojo kočjo dobrih 15 km za mestom. Tam je pa našel svojega mačka in tako se je zopet sreča naselila pri njem.

Silvestrovanje jeseniškega Sokola

Uprizoritev izvirne operete Danila Gorinška

„Vse za šalo“

Jesenice, 1. januarja.

Na Silvestrovo je sokolski gledališki odsek uprizoril izvirno opereto v treh dejanjih »Vse za šalo« v režiji brata Klavore. Besedilo je spisal Danilo Gorinšek, ugalsbil Josip Jiranek, orkester je vodil Rado Klee, pevске točke je nastudiral Martin Jeram.

Vsebinska opereta je silno razgibana in živahna, polna zanimivih dogodkov in zapletov, ki se pred očmi gledalcev vsi lepo razvijo. Vloge so bile dobro razdeljene. Zal so v zadnjih dneh oboleli trije igralci, med njimi stebel našega odra sestra Tatjana Gostiševa, na mesto katere je morala vskočiti sestra Tončka Klečeva. Večina nastopajočih je podala svoje vloge izredno dobro. Le nekaterim se je poznalo, da še niso udomačeni na deskah. Briljant pa je v vlogi Jurija Revne — trgovca — z mešanim blagom — brat Gregor Vister, ki je vzbujal solze smeha in viharne ovacije s strani občinstva.

Pevski zbor je zvenel ubrano. Orkester, ki je štel okoli 30 godbenikov, je krepko držal v rokah dirigent brat Rado Kleč, ki je dobro izpeljal marsikatero težko situacijo. Zenski baletni zbor je dobro izvežbal sestra Božena Černivčeva, plesalec pa se je poznalo, da se premalo gibljejo na parketu.

Scenerija, ki sta jo pripravila br. Čebulj in g. Sirok, je bila sijajna, posebno ona, ki kaže Triglavsko panoramo v juteranji zari. Izvrstne maske pa je nastopajočim napravil naš mojster v tej strogi br. Ivan Potrato.

Obiška je bil rekorden. V dvorani in na balkonu je bila taka gneča, da se ljudje skoraj ganiti niso mogli. Opereta, ki zahteva mnogo od nastopajočih, je lepo uspela. Je pa za Silvestrovo predloha, saj nas je prejelala iz starega v novo leto. Pravijo, da jo bodo v kratkem ponovili. Kdo se hoče res pošteno in iz srca nasmejati, naj nikar ne zamudi te prilike.

Uboga divjad

Ljubljana, 30. decembra

Zima in mraz ništa huda samo za ljudi, marveč tudi za ubogo divjad, ki sedaj največ trpi. V gozdovih in na zasneženem polju je postalo vse tiho, še ptički so spričo mraza onemeli ter se oglašajo le redko, ko jih vsaj za silo ogreje zimsko solnce. Mraz je poglaval divjad v bližino človeških naselij, kajti zunaj ne dobi ne hrane ne potrebnega zavetja. Na Ljubljanskem polju se spreletavajo in grebejo po snegu cele jate jerebic, ki pa še najraje poiščejo toplejša zatišja ob kozolcih, čisto blizu hiš. Pod kozolci še vedno najdemo za silo hrane in se umikajo le nerade, tudi če se jim človek čisto približa.

Za Savo, kjer sicer le redko opazimo fazane, čeravno jih najemniki loviše pridno krmijo, se spreletavajo sedaj pari prav pogosto, pod Smarno goro pa prihajajo fazani kar na dvorišča kmečkih hiš, kjer zobjejo pičo z domačim perjadjo vred. Do vasi prihajajo zlasti ponoči in v zgodnjih jutranjih urah tudi zajci, ki pa napravijo le malo škode na sadnih vrtovih. Tudi srnjad se je te dni zatekla prav pogosto čisto do vasi, kakor bi slutila da je že varna pred lovčevimi puškami. Srnjadi so nevarni samo vsi psi, če niso priklenjeni. Če so psi prosti se prčne divja ginja in se večkrat pripeti da sestrada srno tudi upehajo in ugonobe.

Prošnja železniški upravi

Ljubljana, 30. decembra

Ni ga vlaka v dravski banovini, ki ne bi navdal potnika z večjo grozo pred vožnjo, kakor je oni, ki veže Ljubljano s Kočevjem! Za borih 55 km potrebuje ta »ekspres« dve in pol ure vožnje, ki je bolj podobna srednjeveški turturi, kakor pa prevozu potnikov zlasti pozimi.

Kakor v vseh vozovih, so sicer tudi v kočevski garnituri peči. Potnik pa lahko spozna, da služijo te le v okras. Do Grosuplje ostanejo namreč neizprosno mrzle — pa naj kaže toplomer tudi 20 stopinj pod ničlo. Vožnja do Grosuplje pa traja eno uro. Garnitura za Kočevje se v Grosupljem odlopi in čaka 20 minut zakaj tako dolgo, ne ve nihče, najbrž zato, da se človek za to »potovanje« zanoči s kranijskimi klebasami v kolodvorskem bifeju. Težko je najti namreč drug razlog, kajti če ima kateri od obeh vlakov, ki se tu sklopi, to je kočevski in karlovski, zamudo, jo ima gotovo vedno karlovski. Ledeno mrzli kup nesreče — potnik — upa, da bo vsaj nadaljevanje vožnje na prgi Grosuplje. Kočevje prijatelje v toplejši. Pa se moti. Komaj do Ribnice se vlak vsaj toliko ogreje, da je temperatura vsaj v plaču znosna. Dve uri in četrt pa se je tresel od mraza. Za to nedostatek nosi pač direktorja železnice, ki vsak dan dobiva urgence — ne da bi se zato zgani — polno odgovornost. Če

že ni mogoče radi slabe proge, ki je zopet ni mogoče popraviti radi pomanjkanja kredita, — te jare kače in steklega polja naše uprave — pospešiti hitrosti vlaka, če je že nemogoče iz bog ve katerih tradicionalnih razlogov skrajšati postanka v Grosupljem — je gotovo lahko mogoče zakuriti vlak! Več dolžnost železniške uprave je to storiti!

Vsako mislim razume naš finančni položaj! Nihče ne pričakuje čudežev, ampak tako daleč potrpežljivost ubogega potnika ne more iti.

Tu naj se napravi vendar že enkrat red in ne čaka na poletje, da reši solnce ta »problem«!

Iz Krškega

— Samaritanski tečaj Rdečega križa v Krškem. Kakor smo kratko že poročali, se bo vršil v Krškem samaritanski tečaj Rdečega križa in sicer za občine Leskovec, Videm, Rajhenburg in mesto Krško. Na prvem sestanku je bilo sklenjeno, da se bo tečaj začel 12. januarja 1940 in sicer se bo vršil vsak torek, sredo in petek v prostorih risalnice meščanske šole v Krškem ali pa v občinski bolnici, kakor bo pač tema predavanja. Tečaj se bo vršil v omenjenih dneh ob 16.30 popoldne od 18.30 ter je tako omogočena tudi udeležba z Blance, ker bodo imeli udeleženci d. bro železniško zvezo s Krškim in nazaj. Kljub precejšnemu številu prijaviteljev, je odbor sklenil še nadalje sprejemati prijave in sicer neprekinjeno do 12. januarja. Prijave sprejema sanitetni svetnik dr. Drao Vidmar. Vsi, ki hočejo v nesreči pomagati svojemu bližnjemu, se prijavite v tečaj. Predavali bodo sami priznani strokovnjaki.

Iz Metlike

— Edinstven primer poštenosti. O božiču se je primerilo, da je v neko tukajšnje gostilno stopila ciganka Hudorovec Marija. Njeno bistro cigansko oko je na tleh opazilo preganjen, pisan kos papirja. Iz gole radovednosti ga je pobrala, razvila in glej čudo! V roki je razgalil svojo lepoto in vrednost pravi tisočlinski bankovec, ki je bil potem vrnjen pravemu lastniku. Je to edinstven primer, po katerem je ciganka prišla do poštena najdenine.

Sokoli! Posečajte in podpirajte Sokolski kino v Šiški!

Angleško letalstvo v nemški luči

Nemški strokovnjak priznava, da se je Anglija tudi v zraku dobro pripravila na vojno

V poročilih nemškega vrhovnega poveljstva večkrat čitamo, kako so nemška letala poglaval v beg angleške lovce ali bombnike, ko so hoteli prileteti nad nemško obalo. V vseh takih primerih moramo biti zelo opretni, ker je treba vedno počakati, da pridejo poročila še iz drugih virov, vendar je pa zanimivo, kako Nemci sami sodijo o moči angleškega letalstva, Royal Air Force ali kratko RAF.

Bombniki

Angleži imajo svoje bombnike, med katerimi so najnevarnejši Bristol Blenheim. Nemškim protiletalskim topovom v Wilhelmshavenu in Zughavenu se je posrečilo sestreliti nekaj takih angleških letal, ko so skušala prileteti nad obe pristanišči. Iz ruševin sestreljenih letal je bilo razvidno, da se je udeležilo napada tudi nekaj bombnikov značke Bristol Blenheim. To je dvomotorno letalo s trupom, ki se konča med obema motorjema v obliki stolpca, iz katerega ima opazovalec razgled na vse strani, sam je pa v njem dobro zavarovan.

Dvornadstropno letalo

Izpopolnjeni tip je letalo Blenheim IV. Tudi to letalo je dvomotorno, samo da je trup še bolj podaljšan naprej v obliki nosu, da ima posadka s strelci vred boljši razgled. Hitrost tega letala znaša približno 350 km na uro. Letalo lahko vzame s seboj 450 kg letalskih bomb. Mnogo bolj oboroženo je bojno letalo Handley-Page Hampden. V takem letalu je pet mož: pilot, opazovalec, metalce bomb, radiotelegrafist in vojak pri strojni. Trup letala Hampden je konstruiran tako, kakor da bi imel dve nadstropji. Prvo nadstropje je ozko in iz njega vodijo stopnice dol, kjer se trup znatno razširi v kabino z razgledom naprej. Del trupa proti krmilu je zelo ozek in se proti koncu še bolj zoži. V razširjenem spodnjem nadstropju je nameščena strojnica, ki se lahko uporablja z mnogo večjim uspehom, kakor pri bombnikih tipa Blenheim.

Za daljše pol te

Angleško letalstvo ima tudi težke bombnike, ki lahko vzamejo s seboj mnogo bomb in pogonskih snovi. Zato pa ne morejo leteti tako kakor lažja letala. Težji bomb-

niki so v prvi vrsti Armstrong, Whitworth, Whitley in Wickers Wellington. Ta letala se dajo porabiti tudi za daljše polvedovalne polete, kar angleško vrhovno poveljstvo tudi večkrat stori. Najnovejši tip teh letal je Whitley IV, z dvema motorjema po 1050 HP in s hitrostjo do 390 km na uro. Letalo se lahko oboroži z bombami po eno ali poldrugo tona, kakor je pač akcijski radijs.

Za to letalo je značilna namestitev tretje strojnice na koncu trupa med obema stranskima krmiloma. Vojak, sedeč pri tej strojnici, mora biti moč zdravlj živcev, morski ali letalski boleznin ne sme biti podvržen. Pri naglih ali velikih ovinkih ga tako zasucuje in pretrse, da bi mu odpovedali živci ali pa bi se zgodilo še kaj hujšega, če bi ne bil moč na svojem mestu. V to vrsto bojnih letal spada tudi tekoče bojno letalo, ki je dobilo ime po Napoleonovemu nasprotniku Wellingtonu. V tem letalu sta sicer samo dve strojnici, zato pa ima ogromen akcijski radijs. Na 1.500 km dolgo pot lahko vzame seboj 500 kg bomb.

Lovska letala

Lažje polvedovalno in bojno letalo za bližnje zaledje je enomotorno letalo s posadko dveh mož ter eno premično in drugo nepremično strojnico. To je letalo Fairey Battle. Njegova hitrost ni sicer tako velika kakor drugih bojnih letal pač pa lahko vzame s seboj do 500 kg bomb. Nemci so več teh angleških letal že sestrelili.

Izmenjava zastarelih letal

Za obrambo obale imajo Angleži zastarela letala s hitrostjo 260 km na uro. Tako letalo je Avro Anson. Razumljivo je, da letalo s tako neznatno hitrostjo ne more več ustrezati vsem pogojem moderne vojne. Zato dovažajo Angleži hitro iz Amerike najmodernejša letala Lockheed Hudson. Ta letala bodo v doglednem času zamenjala vsa zastarela letala za obrambo obale. Ameriško letalo se spozna že po obliki, ker so zelo trebušasta. Letalo Lockheed lahko dvigne do 800 kg bomb in doseže hitrost 350 km na uro.

Letalski čolni

Za obrambo trgovinskih in vojniških ladij ter sploh morja so najprikladnejši letalski

E. C. Bentley:

„Skok skozi okno“

ROMAN

— Toda ta zagotetka postaja povsem nepremostljiva, — je dejal. Kam sva prav za prav prišla? Nisva domnila, da je poslal Manderson Marlowa z avtomobilom v Southampton, da se je Marlow odpeljal in se vrnil šele večeraj ponoči — nekaj ur po umoru.

— O tem ni dvoma, — je dejal Murch z lahnim poudarkom.

— Toda zdaj, — je nadaljeval Trent, — naju privede to lepo orožje k domnevi, da se Marlow nikoli ni odpeljal v Southampton in da se je ponoči vrnil, da se mu je nekako posrečilo, ne da bi zbudil gospo Mandersonovo, prisiliti Mandersona, da je vstal, se oblekel in odšel iz hiše. Potem ga je pa ustrelil s tem samokresom. Po umoru je samokres skrbno očistil, se vrnil domov in ga položil v futral, ne da bi koga prebudil, in sicer tako, da bi ga preiskovalni uradnik lahko našel. Da je potem izginil in se ves dan skrivati z velikim avtom, da se je potlej vrnil in se delal, kakor da o vsej stvari ničesar ne ve — kdaj je bilo to?

— Kmalu po devetih. — Inspektor se je razdraženo ozrl na Trenta. — Prav pravite, Trent, to je prva domneva, h kateri bi naju privedla ta najdba, da ni ta domneva takoj v začetku zgrešena. Ko je bil Manderson umorjen, je bil Marlow kakih sto pet-

deset milj daleč. On se je res odpeljal v Southampton.

— Kako pa veste to?

— Zasliševal sem ga snoči in zabeležil na protokol vse, kar je izpovedal. V Southampton je prispel v ponedeljek zjutraj približno ob pol sedmih.

— Bežite no! — je vzkliknil Trent. — Na tako pripovedovanje ne dam nič. Kaj daste vi na tako pripovedovanje! Rad bi vedel, kako ste ugotovili, da se je res odpeljal v Southampton?

— Murch se je zahetel.

— Zakaj bi vam tega ne povedal? Ko sem snoči prišel in slišal prve podrobnosti iz ust gospe Mandersonove in služinčadi, je bilo prvo, kar sem storil, da sem brzojavil policiji v Southampton. Manderson je dejal svoji ženi, ko je šel spat, da si je premislil in postal v Southampton Marlowa, da bi sprejel važno vest od nekoga, ki se odpelje drugi dan v Francijo. To je bilo verjetno. Toda Marlowe je bil edini v vsej hiši, ki ga nisem imel pri rokah. Vrnil se je šele pozno zvečer. Preden sem začel o tem temeljito razmišljati, sem brzojavil v Southampton, da bi dobil informacije. Davi sem prejel tole informacijo:

»Opisana oseba v opisanem avtu prispela Bedford hotel 6.30 davi. Vpisana pod imenom Marlowe. Pustila avto v hotelski garaži, prijavila kot lastnika Mandersona. se okopala in zajtrkovala, odšla, vprašala pozneje v pristanišču po Harrisu v Havre, vprašala večkrat, dokler ni ladja ob 9. odplula, obedovala v hotelu ob 1.15, se odpeljala z avtom, uradnik potrjuje, kabina za Harrisa prejšnji teden naročena, toda Harris ni na krovu. Inspektor Burke.«

— Enostavno, toda to zadostuje, — je dejal Murch Trentu, ko je bil slednji dvakrat prečital brzojavko.

— Marlowe izpovedbe so se v vseh podrobnostih ujemale s to brzojavko. On pravi, da je čakal dobre pol ure v pristanišču, če bi morda vendarle ne srečal Harrisa, potem se je vrnil, poobedel in sklenil odpeljati se nazaj. Postal je Mandersonu brzojavko:

»Harris ni prišel, ni ga na krovu, vračam se. — Marlowe.«

Brzojavka je prispela v redu popoldne in bila je med umorjenčevimi listinami. Vrnil se je zelo hitro in prispel je utrujen do smrti. Ko mu je Martin povedal, da je bil Manderson umorjen, je malone omedlel. Ko sem ga večeraj zasliševal, je bil pa po omedlevici in po tako dolgem času brez spanja ves skrušen. Toda vse se ujema.

Trent je dvignil samokres in zamišljeno obračal cev.

— Kolika nesreča za Mandersona, da je Marlowe pustil tako brezskrbno ležati samokres in naboj. Ali ne mislite, da je bil s tem nekdo zapeljan v skušnjavo?

Murch je odkimal z glavo.

— Človek ne sme pripisovati samokresu toliko pomena kakor mislite. Ta značka je v Angliji zelo razširjena. To je ameriški izdelek. Polovica samokresov kupujočih ljudi kupuje ta kaliber. To je zanesljivo orožje in lahko se nosi v žepu. Gotovo jih je na tisoče v rokah postopačev in poštenih ljudi. Recimo, — je dejal inspektor na videz brezbržni,

— da je imel Manderson tudi tak samokres. Našel sem ga v predalčku njegove pisalne mize in zdaj ga imam v žepu.

— In to podrobnost ste si sami pridržali!

— Da, — je dejal inspektor. — Toda, ker ste že našli ta samokres, smete vedeti tudi za drugega. Toda ne prvi, ne drugi samokres nama ne bo pomagal. Ljudje tu v hiši...

Inspektor je naenkrat območnil in oba sta se nepremično zagledala v priprta vrata spalnice, ki so se zdaj počasi odpirala. Na pragu je stal mož. Njegove oči so blodile od samokresa v odprtem futralu k inspektorjevemu in Trentovemu obrazu. Ker nista slišala njegovih korakov, sta se istočasno ozrla na njegove dolge, ozke noge. Nosil je teniške čevlje z gumijastimi podplati.

— Vi ste gotovo gospod Bunner, — je dejal Trent.

IV.

— Calvin C. Bunner, izvolite, — je dejal v sobo vstopivši mladi mož in vzeli iz ust še neprižgano cigaro, — vi ste pa gotovo gospod Trent, — je nadaljeval. — Gospa Mandersonova mi je že pravila o vas. Dobro jutro, kapitan! — Murch je molče priklimal k tujemu pozdravu. — Pravkar sem šel mimo svoje sobe in sem zaslišal tuj glas, — Bunner se je lahko nasmehnil. — Gotovo ste mislili, da sem prisluškoval, — je dejal. Toda ne, slišal sem samo nekaj besed o samokresu — nedvomno o temle samokresu, to je vse.